

**Norwichinterrierin jalostuksen tavoiteohjelma
2024-2028**
päivitys

Rotujärjestö on hyväksynyt JTO:n päivityksen yleiskokouksessa 19.2.2023.
Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on hyväksynyt JTO-päivityksen 6.11.2023.

Sisällysluettelo

1.	YHTEENVETO	1
2.	RODUN TAUSTA	3
3.	JÄRJESTÖORGANISAATIO	5
4.	RODUN NYKYTILANNE	7
4.1.	Populaation rakenne ja jalostuspohja	7
4.1.1	Populaation rakenne	7
4.1.2	Jalostuspohja	9
4.1.3	Rodun populaatiot muissa maissa	16
4.1.4	Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	16
4.2.	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	17
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	17
4.2.2	Jakautuminen näyttely- / käyttö / tms. linjoihin	17
4.2.3	PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja / tai kuvaus	17
4.2.4	Luonne tai käyttäytyminen päivittäistilanteessa	17
4.2.5	Käyttö- ja koeominaisuudet	20
4.2.6	Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	21
4.2.7	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	22
4.3.	Terveys ja lisääntyminen	22
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	22
4.3.2	Muut rodulla todettavat merkittävät sairaudet ja viat	22
4.3.3	Yleisimmät kuolinsyyt	33
4.3.4	Lisääntyminen	34
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	36
4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	36
4.4.	Ulkomuoto	36
4.4.1	Rotumääritelmä	36
4.4.2	Näyttelyt ja jalostustarkastukset	38
4.4.3	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	38
4.4.4	RKO (rotukohtaiset ohjeet näyttelyissä tarkkailtavista piirteistä)	38
4.4.5	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	39
5.	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	39
5.1	Käytetympien jalostusurosten taso	39
5.2	Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	39
6.	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	40
6.1	Jalostuksen tavoitteet	40
6.2	Suosituksien jalostuskoirille ja yhdistelmille	40
6.3	Rotujärjestön toimenpiteet	41
6.4	Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	42
6.5	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	43
7.	LÄHTEET	44
8.	LIITTEET	45

1. YHTEENVETO

Yleistä

Norwichinterrierin jalostuksen tavoiteohjelma vuosille 2023-2027 on päivitys edelliseen tavoiteohjelmaan vuosille 2017-2021, jota on jatkettu vuodelle 2022 ja Kennelliiton päätöksellä edelleen 30.6.2023 asti. Edellinen JTO on hyväksytty lopulliseen muotoonsa 26.10.2017. Norwichinterrierin terveydentilassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia parempaan tai huonompaan suuntaan edellisen tavoiteohjelman tilanteeseen verrattuna. Rotu on edelleen mm. tarkkailtavien rotujen joukossa (ulkomuototuomarit/koiranäyttelyt) hengitystieongelmien takia. Hengitykseen liittyviin ongelmiin on panostettu vahvasti järjestämällä nielututkimuksia joukkotarkastuksina 4-5 kertaa vuodessa. Rodun ongelmat eivät ole tutkimusten yleistyttyäkään vielä korjaantuneet. Nielututkimuksesta ja sen tuloksista lisää kohdassa 4.3.2. Positiivista on edelleen alhainen sukusiitosprosentti kymmeneltä vuodelta 2,2%. Muilta osin ei ole ollut tarvetta olennaisesti muuttaa edellistä tavoiteohjelmaa, myös muut rodun ongelmat ovat edelleen olemassa.

Norwichinterrieri täytti rotuna 90 vuotta vuonna 2022. Vuonna 1932 Englannin Kennelklubi hyväksyi rodun (sekä norwichinterrieri että norfolkinterrieri yhdessä) ja rekisteröinnit alkoivat. Rodun kanta on suppea, vaikka rotu on kaikkialla maailmassa hyvin suosittu. Myös rodun kotimaassa norwichinterrierin rekisteröintimäärät ovat suhteellisen alhaiset ja siellä rotu on mukana Vulnerable Native Breeds ohjelmassa alhaisten rekisteröintimäärien takia, on sukupuuttoon kuoleminen rajoilla.

Geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen rodussa on kaikkien kasvattajien tehtävä. Kansainvälinen jalostusyhteistyö laajentaa osin jalostusmahdollisuuksia lisäten kannan monimuotoisuutta Suomessa, vaikka esim. Euroopan kanta pohjaa lähes täysin englantilaisiin koiriin.

Rotujärjestö pyrkii ylläpitämään rodun terveyttä mm. jakamalla tietoa rodun terveystilanteesta teettämällä terveystarkastuksia yksittäisille koiranomistajille ja kasvattajille sekä järjestämällä rodun kasvattajille ja harrastajille joka toinen vuosi informatiivinen ja terveyteen keskittyvä kasvattajapäivä. Rotujärjestö seuraa aktiivisesti maailmanlaajuisesti norwichinterrieri rodun hengitystieongelmien tilannetta, on mukana Ruokaviraston pentukuolleisuustutkimuksessa sekä tukee Hannes Lohen työryhmän tutkimusta Cramping Syndrome (CECS) oireesta, jossa rotu on tutkittavien listalla. Hengitystieongelmat ovat nousseet melko voimakkaasti esiin rotujärjestön terveystarkastustutkimuksissa. Rodussa yleistyneen keisarileikkauskäytännön osalta jaetaan jatkuvaa informaatiota tilanteen korjaamiseksi.

Rodussa on vakavia terveysongelmia, joka lisää sekä rotujärjestön että yksittäisten kasvattajien ja urosten omistajien vastuuta rodun tilasta. Avoimuudella omissa koirissa esiintyvien sairauksien ja vikojen suhteen voidaan ne rodun jalostuksessa ottaa huomioon mahdollisimman laajasti. CECS oireista tai hengitysongelmista kärsiviä koiria ei tule milloinkaan käyttää jalostukseen.

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Norwichinterrieri on yksi pienimmistä terriereistä ja nykyisin puhdas seurakoira. Kätevän kokonsa ja ihmisläheisen, miellyttävän luonteensa takia siitä on tullut rotuna hyvin suosittu. Reipas luonne on perua sen alkuperäisestä tarkoituksesta tallien rottakoirona. Metsästysviettiä on vielä joillakin yksilöillä, mutta ihmiseen vahvasti kiintyneenä sen saalistushimo menee nopeasti ohi.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Norwichinterrierejä on rekisteröity Suomessa vuosina 2008-2022 (15 vuotta) yhteensä 1811 koiraa, keskimäärin 120 koiraa vuodessa, luvussa on mukana tuonnit. vuosina 2013-2022 (10 vuotta) yhteensä 1113 koiraa, keskimäärin 111 koiraa vuodessa, luvuissa on mukana tuonnit. Tarkasteltaessa neljän viime vuoden 2019-2022 rekisteröintimääriä on todettavissa, että rekisteröintimäärät ovat pysyneet samoina kuin kymmenen vuoden aikana. Vuosina 2019-2022 rekisteröitiin yhteensä 445 koiraa, keskimäärin 111 koiraa vuodessa.

Rodun alkuperämaan Englannin ja Ruotsin rekisteröintimäärät vuosina 2013-2022 ovat olleet 1280 (GB) ja 594 (SE). Pohjoismaista Suomessa rekisteröidään rotua eniten. Amerikassa rekisteröitiin vastaavana kymmenen vuoden jaksona 3821 (luvussa on mukana vasta puolen vuoden rekisteröinnit vuodelta 2022).

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Käyttäytyminen ja sen perusluonne ovat norwichinterrierin parhaita ominaisuuksia, ja tätä tulee kaikin keinoin vaalia. Jalostuksessa ei suositella käytettävän yksilöä, joka on näyttelyissä saanut maininnan huonosta tai epätyypillisestä käyttäytymisestä (arka tai aggressiivinen). Tuomareiden tulisi aina hylätä tällaiset koirat arvostelussa (HYL), mutta kokemus osoittaa arvostelukäytäntöjen vaihtelevan hyvä – tyydyttävä - hylätty, tai sitten käytetään EVAa (ei voida arvostella). Arvostelujen sisältöön tulee kiinnittää huomioita sekä toivoa rehellisyyttä kasvattajilta ja omistajilta. Rodun käyttäytymistä kartoitettiin viimeksi 2021-2022 laajan kyselyn avulla. Vastauksia kyselyyn saatiin 248 norwichin omistajalta. Näyttelykäyttäytymistä on mahdollista seurata näyttelyarvosteluista, jotka löytyvät rotujen arvostelutietokannasta, joka on kaikkien luettavissa rotujärjestön sivuilla.

Ihanteellisesti norwichinterrierin tulisi olla avoin, luokse päästävä ja sosiaalinen niin ihmisiä kuin toisia koiria kohtaan, vilkas, eloisa ja toimielias, iloinen ja seurallinen, nöyrä mutta aina itsevarma koira. Norwichinterrieri on miellyttämisenhaluinen, ihmistä rakastava. Se on hyvin mukautuvainen ja verraten pehmeä koira, yhdistettynä kuitenkin energisyyteen ja toiminnanhaluun. Luonteissa löydettävissä olevat heikkoudet liittyvätkin tässä rodussa juuri pehmeeseen ja omistajariippuvuuteen. Koirat ovat joissakin tapauksissa liiankin pehmeitä ja mikäli tällaisessa koirassa on hiukkaakaan arkuutta, on tuloksena toimintakyvyn ja -halun väheneminen. Jotkut yksilöt ovat niin kiinni omistajissaan, etteivät kykene toimimaan itsenäisesti juuri lainkaan. Seurakoiralle tämä tietenkin on 'sopiva' ominaisuus, jonka ansiosta koiran kanssa on erittäin helppo tulla toimeen. On kuitenkin muistettava, että rotu on alun perin ollut pieni metsästysterrieri, jonka rotumääritelmä kuvailee hyvin rohkeaksi pieneen kokoonsa nähden. Miellyttämisenhalu ja pehmeys liiallisena eivät ole pelkästään positiivinen asia niiden ilmetessä myös arkuutena.

Toinen seikka, johon on luonteissa kiinnitettävä huomiota, on hyperaktiivisuus ja kyvyttömyys rauhoittua joissakin yksilöissä. Tällainen yhdistettynä esimerkiksi rodussa esiintyviin sairauksiin: kramppeihin tai ahtaisiin hengitysteihin johtaa siihen, että tällainen yksilö kärsii sairaudestaan enemmän kuin rauhallisempi rotutoverinsa.

Terveys ja lisääntyminen

Rodun vakavimpia terveysongelmia ovat ennen kaikkea ahtaat hengitystiet (NTUAS) ja Cramping Syndrome (CECS), koirien epilepsian kaltainen kouristeluoireyhtymä, joita rodussa nimitetään krampeiksi. CECS-oireileva koira saa kohtauksia, joissa sillä on liikkumishäiriöitä. Toistaiseksi CECS-kohtausten syytä ei tunneta. CECS-kohtaukset muistuttavat paikallisalkuista epilepsiakohtausta, mutta on myös mahdollista, että kyseessä ei ole epilepsia, vaan muusta syystä aiheutuva kohtauksittainen tahaton liikehdintä eli ns. dyskinesia. Koira on kohtauksen aikana täysin tajuissaan, mikä erottaa CECS:n tavallisesta epilepsiasta. Erityisesti borderterriereillä ja norwichinterriereillä on havaittu CECS-kohtauksia. Rotujärjestön painotus on hengitystieongelmien kartoituksessa ja niiden parantamisessa pitkällä aikavälillä terveitä jalostusvalintoja suosittelemalla.

LIITE NTUAS Norwich Terrier Upper Airway Syndrome

LIITE CECS Canine Epileptoid Cramping Syndrome

Lisääntymisen yhtenä ongelmana on urosten viriiliyden hiipuminen etenkin kotikoirien osalta sekä narttujen synnytysheikkoudet, jotka johtavat suuriin keisarileikkausmääriin. Pentukuolleisuutta ei ole saatu loppumaan useampivuotisesta, laajasta tutkimuksesta huolimatta.

Ulkomuoto

Rodun ulkomuoto on Suomessa parantunut viimeisten vuosien aikana. Tilastoaikana 2013-2022 näyttelyissä palkittujen koirien ERI tulosten määrä on 76,99 %, EH tulosten 20,55 % ja H tulosten 2,19 % kaikista arvosteluista (yhteensä 5523 näyttelykäyntiä). Edelleen rodun heikkoutena ovat huonot takaosat. Myös hentoluustoisia ja pieniä narttuja on paljon. Näyttelyihin osallistuminen on vilkkaampaa kuin norfolkinterriereillä.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytetään vain Kennelliiton koirarekisteriohjeen (tullut voimaan 1.1.2023) ikäisiä koiria, huomioitava 18 kk ikä nartuilla.

Jalostukseen käytetään terveystutkittuja ja näyttelyissä palkittuja koiria. Tuontiurosten lisäksi käytetään mahdollisimman suurta määrää kotimaisia, mielellään täysikäisiä, yli kaksivuotiaita uroksia. Siihen ikään mennessä on yleensä jo ilmennyt, jos koira kärsii hengitystieongelmista tai krampeista. Näitä koiria ei tule käyttää jalostukseen. Purentaviat eivät ole rodun ongelma, hammaspuutoksiin (kapeat, heikot leuat) on suhtauduttava kriittisesti. Koska rotu on aikaisemmin kuulunut tyypistettäviin rotuihin, häntämukia ilmenee silloin tällöin. Tällaista koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Samoin takajalkojen kannukset on nykyisin jätettävä, ei vaikuta jalostuskäyttöön.

Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan edelleen sydänkuuntelua ja silmä- ja polvitarkastusten tekemistä. Polvitutkimustulos on voimassa 2 vuotta. Sydäntutkimusten osalta tutkimustulos ei saa olla 12 kuukautta vanhempi. Yhä useamman koiran käyminen nielututkimuksissa olisi suotavaa ja rotujärjestö tukee tutkimusta rahallisesti. Ulkomuotovaatimuksena on vähintään kaksi EH tulosta näyttelyistä

Lonkkanivelten kehityshäiriöitä ei ole rodussa pidetty ongelmana, koska oireilevista koirista on tullut vain vähän tietoa rotujärjestölle*). Rotujärjestö kannustaa ja suosittaa viemään yksittäisiä koiria ja jalostukseen käytettäviä koiria lonkkakuvauksiin etenkin, jos koira ontuu ja ontumisen syytä ryhdytään selvittämään. Rotujärjestö päättää vuosittain mihin tutkimuskustannuksiin se osallistuu tukemalla taloudellisesti.

*) Vuosina 2013-2022 rekisteröitiin yhteensä 1113 norwichinterrieriä, tutkittuja koiria on 36, näistä lonkkastatus A 1kpl, B 7kpl, C 16kpl, D 8kpl ja E 4kpl. Tutkittuja koiria on 3,23 % rekisteröintimäärästä. Melko vakavasta tai vakavasta lonkkanivelen kasvuhäiriöstä kärsiviä (asteet C-D-E) on tutkittujen määrästä 77,78 %. Rekisteröintimääriin verrattaessa tutkittujen koirien määrä on liian alhainen, jotta tuloksista voitaisiin päätellä rodun lonkkaniveltilanne.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

2.1 Norfolkkin ja norwichinterrierin yhteinen historia kotimaassa

Norfolkin- ja norwichinterrierit ovat yhden rodun, The Norwich Terrier, kaksi eri muunnosta. Olennaisena erottavana tekijänä korvien asento: norfolkilla lupat ja norwichilla pystyt. Sukulaisroduista norfolkin- ja norwichinterrierillä on yhteinen kehityshistoria.

Rodun alkuperä ei ole tarkkaan selvillä, mutta näitä pieniä terrierityyppejä koiria käytettiin maataloilla tallikoirina rottien pyydystämiseen ja pienriistan metsästykseseen. Enimmäkseen ne suorittivat pyydystämistehtävänsä kuitenkin maatalojen ulkorakennuksissa. Näitä pieniä terrierejä on myös aina kasvatettu niiden luonteen ja seurakoiraominaisuuksien takia. Koiran pieni koko ja itseriittoinen, ei aggressiivinen, iloinen varma luonne haluttiin säilyttää ja näin alkoi systemaattisempi kasvatusta ja jalostustyö.

1800-luvulla Norfolkkin kreivikunnassa oli mies nimeltä Doggy Lawrence. Hänellä oli pieniä punaisia tai black and tan -värisiä terrierimäisiä koiria. Yhteinen tekijä oli erittäin tasainen tyyppi. Kestikievarinpitäjä Nichols kasvatti koiria, joita hän itse alkoi kutsua norwichinterriereiksi.

Muista tärkeistä historiallisista nimistä voidaan mainita herra Read, joka oli rakastunut yhteen pieneen punaiseen matalajalkaiseen, Irlannista kotoisin olevaan terrieriin, jota kutsuttiin nimeltä Rags. Lopulta hän sai ostaa yhden Ragsin jälkeläisen ja näin kasvatusta alkoi. Tämä Ragsin jälkeläinen astutettiin ruskealla staffordshiren bullterrierillä, sen jälkeen käytettiin mm. irlanninterrieriä ja bedlingtoninterrieriä. Lopullinen versio syntyi, kun herra Read käytti eräälle kasvatilleen alkuperäistä Ragsia.

17

Toinen merkittävä norwich-ystävä oli hevosties Frank Jones. Monet sen ajan kasvattajat aloittivat nimenomaan Jonesin kasvateilla. Ragsin jälkeläisiin käytettiin metsästysterrieriä ja yorkshirenterrieriä sekä vielä joitain muita rotuja. Kun tämä herra ei keksinyt nimeä tälle rodulle, oli yksinkertaisinta kutsua sitä itsensä mukaan, eli koirasta tuli Jonesin terrieri.

Ensimmäistä kertaa rotu esiteltiin Richmondin näyttelyssä vuonna 1912, jolloin mukana oli 14 rotunsa edustajaa. Vuonna 1914 vietiin Amerikkaan ensimmäiset yksilöt. Vasta vuonna 1932 Englannin Kennelklubi hyväksyi rodun ja

rekisteröinnit alkoivat. Muutama vuosi myöhemmin, vuonna 1936, myös Amerikan Kennelklubi hyväksyi rodun. Nämä vuodet olivat siis alku määrätietoiselle rodun jalostukselle sekä Englannissa että Amerikassa. Aika pitkään sallittiin norwicheilla joko pystyt tai luppakorvat. 1930-luvulla alkoi kiinnostus näyttelyjä kohtaan kasvaa ja tilanne korvien suhteen oli muuttumassa. Näyttelyissä pystykorvaiset norwichit olivat suositumpia kuin luppakorvaiset, vaikka luppakorvaisten norwichien rekisteröintimäärät olivat huomattavasti suuremmat. Englannissa näyttelyissä jaettavien sertifikaattien (Challenge Certificate) määrä rodulle vuosittain määräytyy rekisteröintimäärien perusteella. Rotumääritelmässä sanottiin, että mikäli kehässä oli kaksi samanarvoista koiraa, oli etusija annettava pystykorvaiselle. Näin pystykorvaisia alettiin ikään kuin itsestään pitää norwichinterrierinä rotujen erottamisen ollessa ajankohtaista. Pystykorvaiset norwichit voittivat suurimman osan jaetuista sertifikaateista. Tämä epäsuhta rekisteröintien ja jaettujen sertifikaattien välillä oli yksi tärkeä osasy s rodun erottamiseksi kahdeksi eri roduksi korvien asennon perusteella. Kuitenkin vasta vuonna 1964, syyskuun 22. päivänä Englannin Kennelklubi erotti rodut kahdeksi eri roduksi korvien asennon mukaan.

Vaikka rotujen historia kahtena eri rotuna alkoi virallisesti vasta vuonna 1964, on se todellisuudessa pidempi. Jo 30-luvulta lähtien kasvattajat välttivät pysty- ja luppakorvaisten parittamista korvien asentovirheiden takia. Rodun alkuaikojen merkittäviä kasvattajia olivat Mrs Phyllis Fagan, joka kasvatti rotua jo ennen norwichinterrieri-rodun hyväksymistä roduksi 1932. Mrs Faganin koirat vaikuttivat kenneleitten Ragus (Mrs Marjorie Bunting ja Mrs Lesley Crawley) ja Whinlatter (Mrs Muriel Fisher-May) linjoihin. Samoihin aikoihin näiden kanssa aloitti kasvatuksen myös kennel Jericho (Mrs Sheila Monckton), jonka linjoissa oli paljon vaikuttamassa Whinlatter -koirat, sekä Ragus -kennelin kasvatit.

Rotujen taustalla olevat koirarodut ja -tyypit ovat painottuneet vaikutuksiltaan hieman erilaisina rotujen välillä ja selvittävät osaltaan tämänkin päivän koirissa esiintyviä erityispiirteitä ja rotujen välisiä eroavaisuuksia.

2.2 Norwichinterrierin historia Suomessa

Ensimmäiset koirat Suomessa

Suomeen norwichit tulivat vuonna 1964, jolloin Gitta Ringwall, kennel Black Spot, toi uroksen Culswood Challenger, joka rekisteröitiin vuonna 1965. Nartut Jericho Delia ja Interfields Hasty saapuivat vuonna 1965, jolloin ne myös rekisteröitiin. Vuonna 1967 Gitta Ringwallille tuli vielä Englannissa syntynyt uros Jericho Renlim Release Me. Suomeen se rekisteröitiin vuonna 1968.

Vuonna 1965 syntyi ensimmäinen pentue, 5 pentua, mm. nartut Black Spot Citronette ja Candida. Ensimmäisen pentueen rekisteröintivuosi oli 1966. Tärkein jalostusurostuonti on eittämättä kuitenkin Culswood Cracker, joka jätti pysyvän jälkensä Suomen norwichkantaan. Culswood -koirien taustalta löytyy voimakkaasti Ragus / Whinlatter -linjaisia koiria, ja Interfields Hasty oli sekin Whinlatter -koirien jälkeläinen. Gitta Ringwall oli vuosia ainoa, joka kasvatti rotua. Hän on edelleen Suomessa rodun historian merkittävin kasvattaja, hän on kasvattanut 45 Suomen muotovaliota ja useita ulkomaille myytyjä, maidensa valioita.

Monien tärkeiden Black Spot -jalostusurosten lisäksi ovat Suomen norwichkantaan voimakkaasti vaikuttaneet mm. urokset Cobby's Blue River Stone Ruotsista, Bullpark James Dean ja Elve Sir Tarquin Englannista. Kaikki nämä kolme urosta pohjaavat hyvin vahvasti Ragus-linjan koiriin. Myöhemmin joitakin tuontikoiria on tullut myös Pohjois-Amerikasta. Siellä kehittyneet linjat ovat kautta vuosikymmenten jatkuneen vilkkaan koiranvaihdon (Englanti - U.S.A) olleet samoihin kantakoiriin perustuvia. Linjat ovat kuitenkin eriytyneet omikseen norwichinterrierin pitkän amerikkalaisen historian takia.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Rodun tyyppi ei ole alkuaajoista olennaisesti muuttunut. Karvanlaatu on nykykoirilla hieman runsaampi ja koirat trimmataan kauniisti. Entisaikojen norwichien karva oli niin karkeaa ja kovaa, ettei niitä juurikaan tarvinnut trimmata. Kuvat vasemmalla 1900-luvun koirista ja oikealla nykypäivän norwicheista

Mrs. Mark's
Int. Ch. Ragus Goodfellow

Mrs. Monckton's
Ch. Jericho Hill Vixen and her great
grand-daughter Jericho Lucky

Norwichinterrieri hankitaan perhe- ja seurakoiraksi, ei niinkään aktiiviharrastekoiraksi. Norwichinterrierien omistajista kuitenkin osa hakeutuu myös näyttelyiden pariin ja rodun kehitystä ulkomuodollisesti on helpompi seurata kuin sisarrodun norfolkin kohdalla. Kasvattajakuntaa on koulutettava tuntemaan rodun oikea tyyppi ja rotumääritelmä. Tässä ovat myös koiranäyttelyt suuressa roolissa, koska Suomessa koirat saavat kirjallisen arvostelun. Kotikoiralle on tärkeintä sen käyttäytyminen ja siksi oikean luonteen vaaliminen rodussa on hyvin tärkeää. Myös tähän voidaan jalostusvalinnoilla vaikuttaa.

Eri linjat

Rodulla ei Suomessa ole todettavissa jakautumista eri linjoihin. Lähes kaikkien Suomen norwichinterrierien linjat ja alkuperä ovat rodun kotimaasta Englannista. Rotu on nuori, täytti 90 vuotta vuonna 2022. Vuonna 1932 myös luppakorvaisia norfolkinterrierejä nimitettiin norwichinterriereiksi.

Vuonna 1965, jolloin rodut erotettiin toisistaan, alkoi molempien rotujen oma historia. Englannista vietiin Amerikkaan norwichinterrierejä jo hyvin varhaisessa vaiheessa alkaen vuodesta 1914, ennen rodun rekisteröintiä rodun kotimaassa. Amerikan tuonneista voi osa olla vähän erilinjaisia, mutta Suomessa nämäkin ovat täysin sekoittuneet englantilaisiin linjoihin.

Koiramäärän kehitys / rekisteröinnit vuodesta 1965

Ensimmäinen Suomessa syntynyt pentue rekisteröitiin vuonna 1966, 5 pentua Black Spot -kenneliin. Edellisenä vuonna oli rekisteröity pentueen isä Culswood Challenger ja emä Jericho Delia. 70-luvulla tuli mukaan uusia kasvattajia: Aulis Karhu (Tiilimaan), Marja ja Kari Salminen (Porrigito), Johan Juslin (Zalayka) Anneli Lämsä (of Tiffany), Anneli ja Timo Kettunen (Lumikiteen) sekä Birgit Tarkio (of High Society) ja Erkki Eklund (Tammilehdon).

Edelleen aktiivisia ovat ainoastaan Marja Salminen sekä Johan Juslin, joka on jatkanut kasvatustyötä Rivale -nimellä. Jalostustietokannan mukaan rodun aktiivikasvattajien lukumäärä on pudonnut 12 vuodessa 34 -> 18, lähes puoleen.

1965	3	1976	22	1987	49	1998	79	2009	128	2020	102
1966	5	1977	25	1988	61	1999	81	2010	163	2021	130
1967	14	1978	34	1989	88	2000	90	2011	121	2022	99
1968	1	1979	25	1990	86	2001	77	2012	128		
1969	18	1980	22	1991	71	2002	107	2013	125		
1970	18	1981	20	1992	115	2003	99	2014	125		
1971	24	1982	19	1993	90	2004	104	2015	89		
1972	17	1983	41	1994	120	2005	132	2016	130		
1973	36	1984	41	1995	105	2006	104	2017	76		
1974	13	1985	43	1996	81	2007	116	2018	123		
1975	20	1986	42	1997	77	2008	158	2019	114		

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

3.1 Rotujärjestön historia

Suomen Norwichin- ja Norfolkinterrierit r.y. perustettiin vuonna 1986. Yhdistys on ollut Suomen Terrierijärjestön jäsen vuodesta 1988 ja Rotua harrastava yhdistys vuodesta 1991. Vuonna 1997 Suomen Kennelliitto myönsi kerholle rotujärjestön aseman.

Jäsenmäärä kasvoi aina vuoteen 2011 asti ja vuodet 2011-2017 olivat jäsenmäärien huippuvuodet jokavuotisen jäsenmäärän ollessa yli tuhat jäsentä. Nyt trendi on ollut laskeva vuosien 2018-2022 aikana. Vuoden 2021 jäsenmäärä oli 882 ja vuoden 2022 865 jäsentä. Viisi vuosijäsentä, joukossa sekä suomalaisia että ulkomaalaisia, asui vuoden 2022 lopussa ulkomailla.

Rotumme ovat levinneet ympäri maan, samoin kerhon jäseniä asuu kaikkialla Suomessa. Tietyntylaisia keskittymiä on kuitenkin havaittavissa: eniten jäseniä on pääkaupunkiseudulla sekä Turun ja Tampereen alueella.

Rotujärjestön kotisivut uusittiin vuonna 2022, osoite www.nnterrierit.fi. Yhdistyksellä on myös viralliset facebook - sivut Suomen Norwichin- ja Norfolkinterrierit ry sekä epävirallinen, kaikille avoin julkaisukanava Norwichin- ja Norfolkinterrierit, joka toimii vilkkaasti keskustelu- ja kuvafoorumina.

Rodusta kiinnostuneet ohjataan olemaan yhteydessä suoraan kasvattajiin, koska rodun suosio on edelleen suuri eikä välitykseen asti tulevia pentuja ole. Sääntömuutoksen jälkeen on pidetty yksi vuosikokous keväällä. Vuosikokouksen yhteydessä järjestetään kasvattajille ja rodun harrastajille joka toinen vuosi yhteinen kasvattajapäivä, jossa käsitellään ajankohtaisia rodun asioita ja asiantuntijat luennoivat rodun terveystilanteesta ja muista ajankohtaisista asioista. Vastuulliset hallitukset ovat hoitaneet yhdistyksen taloutta hyvin.

Rotujärjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kunniajäsen	3	3	3	2	2	4	3	4	4	3
Ainajäsen	10	10	10	11	11	11	10	10	10	10
Vuosijäsen	1012	919	994	978	944	807	747	833	816	801
Vuosijäsen ei Suomessa asuva	22	27	11	11	13	13	13	7	5	5
Tuomarijäsen	38	36	40	40	45	46	46	47	47	46
Kannattajajäsen	24	8								
YHTEENSÄ KAIKKI	1047	1023	1058	1042	1015	881	819	901	882	865

Jäsenmäärä on ollut keskimääräisesti kasvujohteinen vuosina 2013-2017 ja jäsenmäärän selkeä lasku on ollut todettavissa vuosina 2018-2022.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta toimii rotujärjestön hallituksen alaisuudessa. Vuosikokous hyväksyy hallituksen esittämän jalostustoimikunnan puheenjohtajan, joka kokoaa toimikunnan jäsenet, jossa on puheenjohtajan lisäksi vähintään kaksi norfolk- ja kaksi norwichedustajaa. Hallitus hyväksyy jalostustoimikunnan kokoonpanon.

Jalostustoimikunnan puheenjohtaja ja siten myös jalostustoimikunta valitaan vuosittain.

Jalostustoimikunnan jäsenten tulee olla täysi-ikäisiä rotujärjestön jäseniä, joilla on mielellään useampivuotinen kasvatustyö / kokemus rodusta. Toimikunnan jäseniltä edellytetään rodun, sen historian, käyttötarkoituksen ja anatomian vahvaa tuntemusta sekä jalostuksen pääperiaatteiden osaamista (jalostusneuvojan peruskurssin suorittaminen suositeltavaa). Heidän tulee toimia omassa koiranpidossaan moitteettomasti ja noudattaa sovittuja sääntöjä. Jäseniltä vaaditaan myös yhteistyökykyä, luottamuksellisuutta ja objektiivisuutta toiminnassaan.

Toimikunta opastaa, ohjaa ja neuvoa jäsenistöä jalostukseen liittyvissä asioissa ja antaa jalostusneuvontaa kaikille sitä pyytävälle. Sopivia yhdistelmiä suositellessaan jalostustoimikunnan tulee ottaa huomioon kaikki käytettävissä oleva tieto. Toimikunta vastaa antamistaan ohjeista kokonaisuutena, eikä yksittäisellä jäsenellä ole oikeutta antaa jalostusta koskevia lausuntoja.

Se osallistuu aktiivisesti rodun perinnöllisten sairauksien kartoittamiseen keräämällä mahdollisimman kattavasti tietoa rodun tilanteesta. Tieto tallennetaan ja julkaistaan siten, että sitä voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Jalostustoimikunta kerää vuosittain tai jatkuvina kyselyinä tietoa rodun terveydestä ja koirien käyttäytymisestä. Kyselyt tullaan liittämään jatkuvasti täytettävänä myös uusille kotisivuille vuonna 2023.

Näyttelytulokset ja koirien arvostelut kirjataan ylläpidettävään Arvostelutietokantaan, jonka tiedot löytyvät kotisivuilta. Jalostustarkastus on järjestetty kaksi kertaa. Ensimmäisellä kerralla käytettiin Kennelliiton

jalostustarkastuskaavaketta, joten tulokset on kirjattu myös Kennelliiton sivuille. Tarkastajat olivat Johan Juslin ja Marja Salminen. Toisen jalostustarkastuksen tulokset ovat epävirallisia, koska silloin käytettiin omaa kaavaketta, jota kuitenkaan ei vielä ole hyväksytetty Kennelliitossa. Tarkastajat olivat Kirsi Nieminen ja Marja Salminen.

Rodun kanta on pieni ja lähes kaikki urokset ovat toimikunnan tietoisuudessa, joten kaikki mahdolliset käyttökelpoiset urokset pyritään aina selvittämään jalostustiedusteluihin vastattaessa. Norwichinterrierien jalostuskäytössä olevat koirat ovat lähes 90 % silmien ja polvien osalta tutkittuja. Tutkimukset perustuvat vapaaehtoisuuteen.

Norwichinterrierin nielututkimuksen yhteydessä otetaan tutkittavista verinäyte geenitutkimukseen. Hannes Lohen geenitutkimusryhmälle toimitetaan verinäytteet CECS oireiden- ja epilepsiatutkimukseen yhteistyössä Englannin kanssa.

Lisäksi jalostustoimikunta vastaa vuosittain järjestettävän NN-koirakilpailun pistelaskuista ja tulosten julkaisemisesta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

4.1.1 Populaation rakenne

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

[MMT Katariina Mäki 5.8.2013]

Yksittäisen koiran penturekisteröintien enimmäismäärä käytettäessä suurilukuisten enimmäisprosenttia, 3%.

2019-2022	425 josta 3 % on 12,75	-> 13
2015-2018	392 josta 3 % on 11,76	-> 12
2011-2014	499 josta 3 % on 14,97	-> 15

Yksittäisen koiran toisen polven pentuerekisteröintien enimmäismäärä käytettäessä suurilukuisten enimmäisprosenttia 6 %.

2019-2022	425 josta 6 % on 25,50	-> 26
2015-2018	392 josta 6 % on 23,52	-> 24
2011-2014	499 josta 6 % on 29,94	-> 30

Tarkasteltaessa rekisteröintimääriä (kotimaiset pentueet) suhteessa urosten ja narttujen keskimääräiseen jalostusikäen (sukupolven pituus) nousee monimuotoisuutta turvaava jälkeläismäärä / jalostuskoira ajanjaksolla 2013-2022 lukuun 29,68 > 30 jälkeläistä. Tämä on tilastolliseen laskelmaan perustuva lukumäärä, jota voitaisiin pitää korkeimpana mahdollisena jälkeläismääränä / jalostuskoira.

Jalostuskoiran jälkeläisten monimuotoisuutta turvaava jälkeläismäärä on välillä 13-30.

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Rekisteröintimäärät, pennut ja tuontikoirat, pentueet, pentuekoko ja kasvattajat

Keskimääräinen jalostuskäytön ikä urokset, nartut

Vuositalasto	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Pennut (kotimaiset)	95	127	97	106	116	68	123	85	117	120
Tuonnit	4	3	5	8	7	8	7	4	8	5
Rekisteröinnit yht.	99	130	102	114	123	76	130	89	125	125
Pentueet	32	40	35	39	35	31	42	32	45	38
Pentuekoko	3,0	3,2	2,8	2,7	3,3	2,2	2,9	2,7	2,6	3,2
Kasvattajat	18	24	23	24	20	20	28	25	32	24
Jalostukseen käytetyt urokset, keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 10kk	3v 10kk	3v 10kk	3v 10kk	4v 10kk	4v 4kk	3v 1kk	4v	4v 4kk	3v 6kk
Jalostukseen käytetyt nartut, keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 10kk	3v 8kk	4v 1kk	3v 5kk	3v 6kk	3v 8kk	3v 6kk	3v 3kk	3v 5kk	3v 4kk

Urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä 10 vuoden ajalta on = 3,92v

Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä 10 vuoden ajalta on = 3,58v.

Jalostuskoirien keskimääräinen jalostuskäytön ikä (molemmat sukupuolet) on 3,75 v.

Tätä lukua, hieman alle 4 vuotta, voidaan pitää koirasukupolven pituutena norwichinterrieri rodussa.

Rodun rekisteröintimäärät ovat kymmenen viime vuoden aikana olleet melko tasaiset, yhteensä tämän ajanjakson aikana on rekisteröity kotimaisia pentuja 1054 koiraa, keskimäärin 105,4 koiraa vuodessa. Tuonnit mukaan lukien norwichinterrierejä on rekisteröity tilastointikauden aikana yhteensä 1113 koiraa, keskimäärin 111,3 koiraa vuodessa.

Jakautuminen linjoihin

Rodulla ei Suomessa ole todettavissa eri linjoihin jakautumista. Kasvattajat ovat tuoneet maahan koiria useista eri kenneleistä eri maista. Amerikasta tuotujen koirien linjoista saattaa löytyä eri koiria kuin rodun kotimaan koirista, mutta nämäkin ovat todella monen sukupolven takaa. Suomessa koirien mahdolliset linjaerot ovat sekoittuneet. On koirat tuotu mistä maasta hyvänsä, kaukaiset taustakoirat löytyvät rodun kotimaasta. Rodun nykyinen käyttötarkoitus on puhtaasti seurakoira.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoiria on rekisteröity kymmenen vuoden aikana yhteensä 59, keskimäärin noin 6 tuontikoiran verran vuodessa. Tuontikoirien määrä kaikista rekisteröinneistä on kymmenen vuoden ajalta ollut 5,30 % ja viimeisten neljän vuoden ajalta 4,71 %. Koiria on vuosina 2019-2022 (neljän vuoden aikana) tuotu Suomeen yhteensä 20 koiraa. Norjasta 5, Ruotsista 4, Iso-Britanniasta 3, Tsekeistä 2, Venäjältä 2, Saksasta, Tanskasta, Itävallasta ja Kroatiasta kustakin 1.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Keskimääräinen jalostuskäytön ikä, jota voidaan pitää arvioina rodun keskimääräisestä sukupolven pituudesta, on pysynyt lähes vakiona sekä uroksilla että nartuilla vuosien 2013-2022 tilastotiedon perusteella. Uroksilla se on ollut keskimäärin 3,92 vuotta ja nartuilla 3,58 vuotta. Verrattaessa edellisen JTO:n keskimääräisiä jalostusiän lukuja, on se uroksilla hieman laskenut (aikaisemmin 3,98 v) ja vastaavasti nartuilla hieman noussut (3,41 v). Keskimääräinen jalostusikä kummassakin sukupuolella on hyvä, mahdolliset terveydelliset ongelmat on ehditty havaita ja vapaaehtoiset terveystutkimukset tehdä. Urosten ja narttujen yhteinen keskimääräinen jalostusikä on 3,75 v.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisarparituksessa 12,5 %.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

[MMT Katariina Mäki 5.8.2013]

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

	k.a. 10v	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Sukusiitosprosentti	2,203 %	1,86	1,30	2,04	2,39	1,78	2,83	2,42	1,77	3,16	2,48

Rodun sukusiitosprosentti on alentunut edellisestä JTO:n tilastosta, keskiarvosta 3,65% keskiarvoon 2,20%.

Kehityssuunta on ollut oikea. Kymmenen vuoden tarkastelujakson keskiarvo on hyvä. Rodun sukusiitosprosentin keskiarvo on liikkunut välillä 1,30 % – 3,16 %.

Viimeisenä kahtena vuotena sukusiitosprosentti on ollut keskimäärin 1,58 %.

Tilaston perusteena on käytetty Jalostustietokannan sukusiitosasteita ja on huomioitava, että ne on ainakin tuontikoirien osalta osin laskettu puutteellisten sukupolvitietojen mukaisesti, joten luvut ovat aliarvioita.

Rodun sukusiitosprosentin keskiarvoa pitkältäkään aikaväliltä ei voida Jalostustietokannan mukaan pitää korkeana.

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

4.1.2. Jalostuspohja

Vuositalasto -jalostuspohja	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Pentueet	32	40	35	39	35	31	42	32	45	38
Jalostukseen käytetyt eri urokset	18	23	22	29	23	24	25	18	30	28
Jalostukseen käytetyt eri nartut	32	40	35	37	34	31	42	32	43	37
Isät/emät	0,56	0,57	0,63	0,78	0,68	0,77	0,60	0,56	0,70	0,76
Tehollinen populaatio	34	43	39	45	39	38	46	34	50	45
	53%	54%	56%	58%	56%	61%	55%	53%	56%	59%
Uroksista käytetty jalostukseen	0 %	3 %	12 %	7 %	8 %	31 %	9 %	14 %	18 %	16 %
Nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	13 %	23 %	40 %	32 %	33 %	55 %	35 %	34 %
Per sukupolvi 4 vuotta										
Pentueet	146	149	140	147	140	150	157	162	178	191
Jalostukseen käytetyt eri urokset	59	62	63	60	50	60	65	66	71	79
Jalostukseen käytetyt eri nartut	98	105	96	110	108	108	111	121	138	143
Isät/emät	0,60	0,59	0,66	0,55	0,46	0,56	0,59	0,55	0,51	0,55
Tehollinen populaatio	107	114	109	115	104	114	120	126	140	150
	37%	38%	39%	39%	37%	38%	38%	39%	39%	39%
Uroksista käytetty jalostukseen	6 %	8 %	13 %	12 %	14 %	16 %	14 %	14 %	16 %	13 %
Nartuista käytetty jalostukseen	9 %	19 %	28 %	32 %	39 %	38 %	37 %	38 %	36 %	36 %

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Isät/emät -luku

Isät/emät suhdeluku vaihtelee vuosittain 0,46 ja 0,66 välillä, keskiarvona 0,56 per sukupolvi. Tämä tarkoittaa sitä, että astutettua kymmentä narttua kohti on käytetty 5-7 eri urosta vuosittain tarkasteltuna per sukupolvi. Jos jokaista narttua kohti olisi käytetty eri urosta, suhdeluku on silloin 1,00. Isät/emät suhdeluku on rodulla matala.

Edellisen JTO-kauden 10 vuoden isät/ emät suhdeluku vaihteli 0,41 ja 0,55 välillä, keskiarvona 0,49 per sukupolvi. Tällöin oli käytetty 4-6 urosta astutettua kymmentä narttua kohti. Tilanne on hieman parantunut edellisestä 10 vuodesta.

Yhteensä eri uroksia on vuosina 2013-2022 käytetty 120 eri urosta ja vuosina 2003-2012 eri uroksia oli käytetty 122. Luku on pysynyt lähes samana. Edellisen kymmenen vuoden aikana astutettuja eri narttuja oli enemmän, jollin isät/emät suhdeluku oli huonompi.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta.

Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koira. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Sama toisinpäin: mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu rodussa säilyy.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta.

Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät.

Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Jos rodun tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geneejiä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koira jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

[MMT Katariina Mäki 31.10.2013]

Rodun tehollinen populaatiokoko

Huolimatta siitä, että rodussa on käytetty suhteellisen pientä määrää uroksia jalostukseen, on tehollinen populaatiokoko vuosina 2013-2022 ollut melko tasainen ja tasoltaan tyydyttävä, keskiarvo 119,9. Neljän viimeisen

sukupolven tehollisen populaatiokoon keskiarvo on 111,25 eli hieman laskenut. Tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, ettei laskentakaava huomioi jalostuskoirien epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia. Tehollinen populaatiokoko on yliarvio todellisesta.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 30 urosta, joilla vähintään 13 jälkeläistä.
Rekisteröintivuodet 2013-2022

Jalostusurokset

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DASHING DISNEY BLATAJ ikä 9 vuotta	14	34	3,23%	3%	15	51	14	34
2	ZONDAS XTRA SMART GUY ikä 10 vuotta	12	32	3,04%	6%	13	43	12	32
3	COPPERSTONE LADYS RED RAGS ikä 11 vuotta	10	32	3,04%	9%	11	36	10	32
4	NORTH WITCH WILD DEVIL ikä 11 vuotta	10	28	2,66%	12%	26	68	10	28
5	OZZY VON DEN ZWEI EICHEN ikä 7 vuotta	7	24	2,28%	14%	0	0	7	24
6	NORTH WITCH BEEONE ikä 5 vuotta	7	24	2,28%	17%	2	5	7	24
7	NORWESTSKO TIMON ikä 7 vuotta	8	23	2,18%	19%	13	40	8	23
8	RIFRULLO DEGLI ACQUISTI ikä 10 vuotta	10	23	2,18%	21%	1	3	10	23
9	NIXLINE ORDER OF MAGNITUDE ikä 3 vuotta	7	22	2,09%	23%	0	0	7	22
10	COBBY'S IMAGE kuollut v. 2022	7	21	1,99%	25%	4	12	7	21
11	RIVALE MENTOR ikä 7 vuotta	9	21	1,99%	27%	11	30	9	21
12	HAXIAN LEX kuollut v. 2018	6	20	1,90%	29%	21	50	11	29
13	RIVALE JIM CHAPMAN ikä 5 vuotta	6	20	1,90%	31%	1	5	6	20
14	RAGUS BEYOND QUESTION ikä 4 vuotta	7	20	1,90%	33%	0	0	7	20
15	RAGUS HOT ROD ikä 11 vuotta	7	18	1,71%	34%	28	75	7	18
16	RAGUS MY WAY ikä 5 vuotta	6	18	1,71%	36%	1	2	6	18
17	JAEVA PAY THE PIPER kuollut v. 2020	5	17	1,61%	38%	6	16	5	17
18	RIVALE MASTER ikä 13 vuotta	4	16	1,52%	39%	10	27	5	19

19	NORTH WITCH BETTERBEE ikä 10 vuotta	6	16	1,52%	41%	4	8	6	16
20	TEIWICK WALDO WANSTON ikä 10 vuotta	4	16	1,52%	42%	5	19	4	16
21	HAXIAN VON VINCENT ikä 7 vuotta	4	16	1,52%	44%	4	19	4	16
22	LEEWAY'S RINGO AT RAT TRAP'S ikä 12 vuotta	6	15	1,42%	45%	15	36	9	24
23	LILLANOR BONIFACIUS ikä 4 vuotta	6	15	1,42%	47%	0	0	6	15
24	PORRIGITO ÖRT ikä 10 v, kastroidu	6	15	1,42%	48%	5	12	6	15
25	MARWICHIN HEART BREAKER kuollut v. 2021	6	14	1,33%	49%	25	73	10	26
26	NORWESTSKO NORDIC RAINER ikä 8 vuotta	6	14	1,33%	51%	6	16	6	14
27	NORTH WITCH DEEP PURPLE ikä 11 vuotta	4	14	1,33%	52%	5	14	4	14
28	VIELPAS AATOS ENSIMMÄINEN ikä 7 vuotta	6	14	1,33%	53%	0	0	6	14
29	BRONWYN HAXIAN REACH FOR THE STARS ikä 9 vuotta	3	13	1,23%	55%	4	13	3	13
30	TEIWICK ALPO AMARETTO ikä 10 vuotta	5	13	1,23%	56%	5	15	5	13

Urokset

Ensimmäinen huomio on jalostusurosten korkea ikä sekä se, että neljä käytetyistä uroksista on kuollut ja ainakin yksi uros on kastroidu. Tällä hetkellä yli 10-vuotiaita uroksia + kastroiduja uroksia on yhteensä 12 joka on 40 % kaikista kärkilistan (30) uroksista. Näiden urosten omat jälkeläiset ovat todennäköisesti jo kaikki tässä tilastossa, ellei uroksia sitten käytetä pakastetussa muodossa myöhemmin. Toisen polven jälkeläisten määrä saattaa vielä kasvaa.

Taulukossa on lueteltu 30 eniten käytettyä urosta viimeisen kymmenen rekisteröintivuoden aikana. Näillä uroksilla on vähintään 13 jälkeläistä, joka on 3 % suurilukuisten rotujen tilastokauden rekisteröintimääristä. Sijoilla 1-3 olevilla uroksilla ylittyy hieman laskennallisesti suurinkin pentuemäärä, joka on 30 pentua/jalostuskoira. Onneksi ylitys ei ole kovin iso (2-4 koiraa). Laskelma on sivulla 8.

Jälkeläisten %-osuus tilastokauden aikana vaihtelee 3,23 -1,23 %:n välillä.

Edellisen JTO:n liian suuri omien jälkeläisten määrä ylittyi kahdella uroksella, nyt kolmella uroksella.

Kumulatiivinen % kertoo, että 5 urosta on tuottanut 50 %:a ajanjakson pennuista. Luku on kasvanut, edellisen JTO:n kärkiurosten tilastossa kaksi urosta oli tuottanut 50 %:a ajanjakson pennuista.

Neljällä uroksella on useampia pentueita ja enemmän jälkeläisiä kuin tilastoaikana. Urokset ovat:

Haxian Lex	5 pentuetta ja 9 pentua
Rivale Master	1 pentue ja 3 pentua
Marwichin Heart Breaker	3 pentuetta ja 12 pentua
<u>Leeway's Ringo At Rat Traps's</u>	3 pentuetta ja 9 pentua

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi suurilukuisissa roduissa olla korkeintaan 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

Neljän vuoden pentuerekisteröintimäärä vuosina 2019-2022 on ollut yhteensä 425, josta 3 % on 12,75 > 13 pentua ja 6 % on 25,5 > 26 pentua, eli toisen polven pentujen lukumäärä asettuu välille 13 - 26 pentua. Taulukon toisen polven rekisteröintimäärät ylittyvät yhteensä 11 uroksella. Edellisen JTO:n tilaston mukaan vain yhden uroksen toisen polven jälkeläismäärä ylittyi. Tulokseen vaikuttaa kuitenkin uroksen ikä, jolloin sillä ei tilastoaikana ole vielä ehtinyt olla toisen polven rekisteröintejä tai vain hyvin vähän.

Yhteensä 10 viimeisen vuoden aikana on käytetty 120 eri urosta jalostukseen. Sijojen 22 - 120 urosten jälkeläismäärä on välillä 15-1. Eri uroksia on käytetty vähemmän kuin edellisen JTO:n tilasto osoittaa. Silloin oli käytetty 10 vuoden aikana 122 eri urosta. Luku on pysynyt lähes samana.

Taulukkoon on kirjattu jälkeläismäärät vuosittain / ao. vuoden rekisteröinnit yhteensä kolmen kärkiuroksen osalta.

	Yht.	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Dashing Disney Blataj	34		7/127	3/97	1/106	7/116	3/68	4/123	9/85		
Zondas Xtra Smart Guy	32			3/97	4/106			6/123	5/85	10/117	4/120
Copperstone Ladys Red Rags	32			3/97	1/106	11/116	1/68	2/123	1/85	3/117	10/120

Kolmen kärkiuroksen toisen polven jälkeläisten määrä:

	Toisen polven jälkeläisiä yhteensä	%-osuus rekisteröintivuosina 2013-2022 rekisteröidyistä
Dashing Disney Blataj	51	4,84 %/1054
Zondas Xtra Smart Guy	43	4,08 %/1054
Copperstone Ladys Red Rags	36	3,42 %/1054

Rekisteröidyt pennut 2013-2022 yhteensä on 1054 (kotimaiset pennut).

Kärkiurosten käyttöaste on ollut korkea, mutta kolmesta kärkiuroksesta jalostuskäytössä on ikänsä puolesta todennäköisesti enää 1 uros.

Toisen polven jälkeläisten määrä ylittyi 11 uroksella 30 eniten käytetyn uroksen joukosta.

Ragus Hot Rod	75 toisen polven jälkeläistä
Marwichin Heart Breaker	73 toisen polven jälkeläistä
North Witch Wild Devil	68 toisen polven jälkeläistä
Dashing Disney Blataj	51 toisen polven jälkeläistä
Haxian Lex	50 toisen polven jälkeläistä
Zondas Xtra Smart Guy	43 toisen polven jälkeläistä
Norwestsko Timon	40 toisen polven jälkeläistä
Leeway's Ringo At Rat Trap's	36 toisen polven jälkeläistä
Copperstone Ladys Red Rags	36 toisen polven jälkeläistä
Rivale Mentor	30 toisen polven jälkeläistä
Rivale Master	27 toisen polven jälkeläistä

Pienempi lukumäärä viestii päinvastaista: uroksen jälkeläisiä on mennyt lähinnä lemmikeiksi tai ne ovat vielä niin nuoria, ettei niillä ole vielä jälkeläisiä.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 26 narttua, joilla vähintään 9 jälkeläistä.

Jalostusnartut

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentu- eita	Pentuja	%-osuus ▼	Pentu- eita	Pentuja	Pentu- eita	Pentuja
1	HAXIAN O'MARTTAN ikä 11 vuotta	3	18	1,71%	9	31	3	18
2	MER-LAS HAPPY FOR YOU ikä 8 vuotta	5	13	1,23%	0	0	5	13
3	HILEMON INGALILL ikä 6 vuotta	2	13	1,23%	2	6	2	13
4	AWINORIN ADA ikä 6 vuotta	3	12	1,14%	3	10	3	12
5	AWINORIN ÄXÄMMÄ ikä 8 vuotta	3	12	1,14%	0	0	3	12
6	HAXIAN BESS ARLEEN ikä 4 vuotta	2	12	1,14%	0	0	2	12
7	NORWESTSKO CARA ikä 11 vuotta	2	11	1,04%	9	25	3	16
8	KHORS FANNY ikä 6 vuotta	3	11	1,04%	0	0	4	14
9	MER-LAS QUEEN OF THE NIGHT ikä 7 vuotta	4	11	1,04%	0	0	4	11
10	FLEISS SWEET ICEKISS ikä 12 vuotta	2	11	1,04%	3	10	2	11
11	TEIWICK GRETA GARBO ikä 12 vuotta	4	10	0,95%	6	17	5	13
12	PORRIGITO KITKA ikä 7 vuotta	3	10	0,95%	1	3	3	10
13	FLEISS YINGYANG ikä 8 vuotta	3	10	0,95%	0	0	3	10
14	HAXIAN QUEEN ELISABETH ikä 9 vuotta	2	10	0,95%	0	0	2	10
15	NORWESTSKO ALISA ikä 4 vuotta	3	10	0,95%	0	0	3	10
16	NORTH WITCH BLACKBEE ikä 7 vuotta	3	10	0,95%	3	6	3	10
17	APRILLILLI kuollut v.2018	3	10	0,95%	6	24	3	10
18	FLEISS ÄLYKKÖ ikä 6 vuotta	3	10	0,95%	1	1	3	10
19	TEEMER'IN SUOPURSUN- VARPU kuollut v.2022	3	10	0,95%	5	18	3	10
20	HAXIAN QUEEN VICTORIA ikä 9 vuotta	3	10	0,95%	1	3	3	10
21	HAXIAN JOSEFINA kuollut v.2018	2	9	0,85%	10	45	3	16
22	RANPIIN MOARE ikä 8 vuotta	2	9	0,85%	1	4	2	9
23	NANSTOP IPAD	2	9	0,85%	4	11	2	9

	ikä 9 vuotta							
24	TEIWICK MANGO MADISON ikä 10 vuotta	4	9	0,85%	11	27	4	9
25	WEEPEPPER'S FIRE STORM ikä 11 vuotta	2	9	0,85%	2	4	2	9
26	RANPIIN JETTIE ikä 11 vuotta	2	9	0,85%	2	9	2	9

Nartut

Tilastokauden narttujen ikä on korkea, 8-13 vuotiaita nartuista on 14 ja kuolleita narttuja on 3. läkkäiden ja kuolleiden prosenttiosuus listan kaikista nartuista on yli puolet, 52 %.

Yhteensä 10 viime vuoden aikana on käytetty 223 eri narttua jalostukseen. Sijojen 27-223 narttujen jälkeläismäärä on välillä 8-1. Jälkeläismäärältään ainoastaan kärkisijan ykkösnartun pentuemäärä on korkeampi kuin 13. Sen kolmen pentueen pentuekoot ovat olleet 5, 5 ja 8 pentua. Sijojen 2-26 narttujen jälkeläismäärä ei ylitä suositusta.

Norwichien pentuekoko on ollut hieman nousussa, vaikka onkin edelleen pieni. Tilastokauden keskiarvo 10 vuoden ajalta on 2,86 pentua, ja neljän viimeisen vuoden aikana 2,93 pentua.

Seuraavien narttujen toisen polven jälkeläisten määrä on suurempi kuin omien jälkeläisten määrä

Haxian Josefina, omia pentuja 9	toisen polven jälkeläisiä 45
Haxian O'Marttan, omia pentuja 18	toisen polven jälkeläisiä 31
Teiwick Mango Madison, omia pentuja 9	toisen polven jälkeläisiä 27
Norwestsko Cara, omia pentuja 11	toisen polven jälkeläisiä 25
Aprillili, omia pentuja 10	toisen polven jälkeläisiä 24
Teemerin Suopursun Varpu, omia pentuja 10	toisen polven jälkeläisiä 18
Teiwick Greta Garbo, omia pentuja 10	toisen polven jälkeläisiä 17

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Jalostusuroslistan 11 (vähintään 21 pentua) kärkiuroksen jalostukseen tilastoaikana käytetyt pojat /tyttäret.

Jalostukseen on käytetty kärkiurosten poikia yhteensä 9 eri urosta.

Näiden jälkeläismäärät / uros vaihtelevat välillä 1-23, jälkeläisiä pojilla on yhteensä 95.

Jalostukseen on käytetty kärkiurosten tyttäriä yhteensä 31 eri narttua.

Näiden jälkeläismäärät / narttu vaihtelevat välillä 1-12, jälkeläisiä tyttärillä on yhteensä 147.

Yhteensä kärkiurosten jalostukseen käytetyt jälkeläiset ovat tuottaneet 242 koiraa, eli koirien periyttämä geeniperimä vaikuttaa rodun kannassa voimakkaasti.

Luku koiran nimen edessä kertoo sen oman sijoituksen jalostusurosten/narttujen listalla

(rekisteröintivuodet 2013-2022). Kärkiurosten lukumäärä on listan sijoituksilla 1-11 olleet urokset, joilla on vähintään 21 jälkeläistä.

Tilasto 17.2.2023

#	uros	#	poika	#	tytär
1	Dashing Disney Blataj	14	Rivale Jim Chapman		Vielpas Dikte
				44	Rivale Rosita Rivale
				17	North Witch Blackbee
				18	Porrigo Kitka
2	Zondas Xtra Smart Guy			4	Awinorin Ada
				68	Annelin Ipanat Bella
				156	Annelin Ipanat Biancka
				6	Awinorin Äxämmä
					Swingtail Broccoli
				111	Dawich Utah
3	Copperstone Ladys Red Rags	20	Haxian Von Vincent	121	Norkiss Jääprinsessa
		50	Porrigo Duudson	221	Norkiss Jäänaskali
				47	Norwestsko Red Liana
4	North Witch Wild Devil	7	Norwestko Timon	170	Haxian A Clever Girl
					Patchwork Lady Henrietta
					Norkiss Irtokarkki
				137	Hilamon Hoyden
				188	Norwestko Wild Fabian

				82	Norwestsko Wild Fanni
				138	Norwestsko Wild Farah
				63	North Witch Beeawitch
5	Ozzy Von Zwei Eichen				Norwestsko Ozzy Felicia
					Norwestsko Ozzy Fiona
6	North Witch Beeone				Hilemon Nightwish
					Marwichin Pepita
7	Norwestsko Timon	119	Norwestsko Arttu	97	Sirakkaan Here Comes The Sun
				20	Nowestsko Alisa
				36	Norwestsko Aune
				37	Norwestsko Nordic Daniela
				94	Norwestsko Nordic Donna
				154	Norwestsko Henrietta
8	Rifrullo Degli Acquisti			159	Luonterin Bella Bellini
9	Nixline Order Of Magnitude		Norwestsko Hero Hamlet		
10	Cobby's Image	103	Rivale Matthew Rivale	137	Hilemon Minta May
				169	Hilemon Missy Mae
				162	Rivale Mariano Rivale
11	Rivale Mentor	45	Fleiss Eminem	191	North Witch Frisbee
		36	Porrigitto Questionmark	192	Fleiss Eartha Kitt
		66	Ranpiin Sir Sebastian	196	Vielpas Cucunor

Jalostuskoirien vanhemmat

LIITE Jalostukseen käytettyjen koirien vanhemmat

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Norwichinterrieri on levinnyt laajalle maailmassa, ja rotua löytyy jokaisesta maanosasta Etelä-Mannerta lukuun ottamatta. Levinneisyydestään huolimatta rodun kanta on maailmanlaajuisesti pieni. Voidaan sanoa, että rodulla on kaksi suurta jo hiukan eriytynyttä linjaa. Rodun kotimaan Englannin koirat vaikuttavat voimakkaasti Keski-Euroopassa ja erityisesti Pohjoismaissa. Yhdysvallat, josta lähtöisin olevat koirat vaikuttavat voimakkaasti Etelä-Amerikan, Australian ja Aasian maiden kasvatustyössä. Kolme viimeksi mainittua maanosaa ovat lukumääräisesti hyvin vähämerkityksisiä norwichinterrieri maita. Yhdysvaltoihin rodun ensimmäiset yksilöt vietiin jo ennen kuin rodut olivat erkaantuneet omikseen. Siellä rotujen erottaminenkaan ei tapahtunut samaan aikaan kuin kotimaassa Englannissa. Jalostusmateriaali oli alun perin samoista, englantilaisista koirista lähtöisin Yhdysvalloissa. Uusia tuonteja on sinne saapunut koko ajan runsaasti rodun kotimaasta. Pohjoisamerikkalaisten koirien voidaan sanoa eriytyneen eniten omaksi linjakseen rodun sisällä johtuen pitkistä omasta historiasta.

Eniten norwichinterrierejä rekisteröidään Yhdysvalloissa, lähes 500 yksilöä vuosittain. Rodun kotimaassa Englannissa rodun rekisteröinnit ovat sitä vastoin laskeneet voimakkaasti viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana, vakiintuen runsaan sadan yksilön molemmin puolin. Näillä rekisteröintimäärillä rotu on joutunut The Kennel Clubin Vulnerable Native Breeds –ohjelmaan, jossa geneettisesti sen katsotaan olevan sukupuuttoon kuoleminen riskirajoilla.

Manner-Euroopan maista merkittävimpiä norwichinterrieri maita rekisteröintimääriltään ovat Suomi, Ruotsi ja Saksa, tässä järjestyksessä. Ruotsissa rekisteröitiin noin 1990-luvun puoleen väliin asti huomattavasti enemmän rodun yksilöitä kuin Suomessa, mutta kuten rodun kotimaassa, ovat rekisteröintimäärät olleet siellä usean vuoden ajan laskusuhdanteisia, kun taas Suomessa rodun rekisteröinnit ovat olleet viime vuosina keskimäärin noin 105 yksilöä vuodessa, kymmenen vuoden tilastotiedon mukaan.

Rodun sairaudet ovat kaikkialla samat (ks. 4.3), merkittävimminä ongelmina CECS / epilepsia, hengitysteiden ahtaudesta johtuvat oireet ja lisääntymiseen liittyvät ongelmat.

Tietoja rodun terveystilanteesta luettavissa myös linkistä: <http://www.dogbreedhealth.com/norwich-terrier/>

LIITE Rodun kotimaan rekisteröintitilasto 2013-2022

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Tarkasteltaessa kolmea sukupolvea 2011-2014, 2015-2018 ja 2019-2022 on keskimääräinen sukusiitosprosentti laskenut seuraavasti 2,99 -> 2,20 -> 1,90. Samanaikaisesti on jalostusyksilöiden määrä vähentynyt 272 -> 172 -> 163 (urosten ja narttujen käytön keskiarvo per sukupolvi).

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Tuonti- ja ulkomaisten koirien käyttö, niiden ollessa erisukuisia kuin suomalainen kantamme, ovat tarpeellisia geneettisen vaihtelevuuden säilyttämisen kannalta. Toisaalta ongelmaksi rodussa muodostuu se, että kanta on edelleen suppea maailmanlaajuisesti ja näin ollen monessa tapauksessa tuonnit ovat saman sukuisia jo olemassa olevaan kantaamme nähden. Lisäksi tapauskohtaisesti runsaasti käytettyjen tuontikoirien keskinäiset sukulaisuussuhteet ovat olleet suuria (puolisisaruksia, vanhempi/jälkeläinen jne.), joka osaltaan vaikuttaa siihen, että tosiasiallisesti joidenkin tuontien runsas käyttö on jopa saattanut kaventaa tehollista populaatiota.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Luonteeltaan rakastettava, ei riidanhaluinen, äärimmäisen toimielias sekä karaistunut, iloinen ja peloton. Hylkäävät virheet ovat vihaisuus tai liiallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen.

Alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut pienriistan (kanit, rotat, hiiret) pyydystäminen. Luolassa se ei perääntynyt raivokkaankaan vastustajan edessä. Koiria käytettiin pääasiassa maatiiloilla tallikoirina rottien ja hiirien pyydystämiseen.

Käyttäytymiskysely on tehty 2021-2022. Kyelyyn saatiin vastaukset 248 norwichinterrieristä. Analyysi kyselystä on kohdassa 4.2.4.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. –linjoihin

Rodulla ei ole todettavissa jakautumista eri linjoihin. Omistajan omasta intressistä on kiinni mitä koiransa kanssa harrastaa. Näyttelyiden ohella on tilastokautena kilpaillut yhteensä 55 eri koiraa Agilityssä 28 eri koiraa Rallytokossa ja tottelevaisuudessa 14 eri koiraa.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Ihanteellisesti norwichinterrierin tulisi olla avoin, luokse päästävä ja sosiaalinen niin ihmisiä kuin toisia koiria kohtaan, vilkas, eloisa ja toimielias, iloinen ja seurallinen, itsevarma koira. Norwichinterrierillä on terrieriksi melko paljon miellyttämishalua, vaikkakin höystettynä tietynlaisella itsepäisyydellä.

Iloisen ja miellyttävän luonteensa takia on norwichinterrieri kerännyt suuren joukon ystäviä, ja on ilahduttavaa, että luonteet ovat säilyneet rodussa viehättävinä. Rodun kanssa tekemisissä olevilla ihmisillä on hyvin harvoin mitään negatiivista sanottavaa rodun luonteesta ja käytöksestä.

Norwichinterrieri on hyvin mukautuvainen ja verraten pehmeä koira, yhdistettynä kuitenkin energisyyteen ja toiminnanhaluun. Luonteissa löydettävissä heikkoudet liittyvätkin tässä rodussa juuri pehmeeseen ja omistajariippuvuuteen. Koirat ovat joissakin tapauksissa liiankin pehmeitä, ja mikäli tällaisessa koirassa on hiukkaakaan arkuutta, on tuloksena toimintakyvyn ja -halun pieneneminen tai uupuminen. Jotkut yksilöt ovat niin kiinni omistajissaan, etteivät kykene toimimaan itsenäisesti juuri lainkaan. Seurakoiralle tämä tietenkin on ihan ok ominaisuus, jonka ansiosta koiran kanssa on erittäin helppo tulla toimeen ilman minkäänlaisia kyseenalaistuskamppailuja. On kuitenkin muistettava, että rotu on kuitenkin alun perin pieni metsästysterrieri, jonka rotumääritelmä kuvailee hyvin rohkeaksi pieneen kokoonsa nähden. Miellyttämishalu ja pehmeys liiallisena eivät ole pelkästään positiivinen asia. Liiallisena ne saattavat ilmetä esimerkiksi arkuutena, jolloin koiralla saattaa olla joitakin vaikeuksia selvitä arkielämästä.

Toinen seikka, johon on ehkä luonteissa kiinnitettävä huomiota, on hyperaktiivisuus ja kyvyttömyys rauhoittua joissakin yksilöissä. Tällainen yhdistettynä esimerkiksi rodussa esiintyviin sairauksiin, epilepsiaan tai ahtaisiin hengitysteihin, saa aikaan sen, että yksilö useasti kärsii sairaudestaan enemmän kuin rauhallisempi rotutoverinsa.

Norwicinterrieri on hyvin eloisa ja nopealiikkeinen koira, joka reagoi nopeasti ärsykkeisiin, joita omistaja ei välttämättä edes huomaa, eikä se aina osaa varoa itsensä puolesta. Rodussa on useita yksilöitä, jotka ovat esimerkiksi yllättäneet täysin omistajansa ja riuhtaisseet itsensä sylistä reagoiessaan johonkin ärsykkeeseen ja pudotessaan loukanneet itsensä. Tyypillisen rotunsa edustajan itsevarma kehonkieli saattaa olla provosoivaa toisille koirille. Rotu saattaa olla edellä mainituista tekijöistä johtuen tapaturma-altis. Nämä ominaisuudet on rotua harkitsevan syytä ottaa huomioon koira hankkiessaan ja sen kanssa eläessään.

Muuta dokumentoitua tietoa ei luonteesta näyttelyarvosteluihin kirjattujen käytöstä koskevien huomautusten lisäksi juuri ole kuin tehty käytöskysely.

Rotujärjestö ei ole myöskään määrittänyt millainen olisi ihanteellinen rotunsa edustaja luonnetestin mukaan. Rotujärjestön teettämän laajan kyselyn avulla pyrittiin yksinkertaisin kysymyksin kartoittamaan koirien käyttäytymistä. Tämän kyselyn analyysin pohjalta on kartoitettu miten lähellä rotumääritelmän mukaista käyttäytymistä (luonnetta) rotu on ja määrittää jatkotoimenpiteet sen mukaisesti. Kysely tehtiin molemmille roduille. Kysely mahdollisti rotujen käyttäytymisen eroavaisuudet.

Luonne/käyttäytymiskysely

Luonne ja -käyttäytymiskysely on toteutettu viimeksi vuonna 2021-2022. Kysely oli auki 7.10.2021-24.2.2022 välisen ajan. Analyysin tulokset norwichinterrierin osalta.

Vastauksia norwichinterriereistä saatiin 248 kpl, joten tulos on tarpeeksi laaja analysoitavaksi.

Vastaajien koirien ikähaarukka oli pentuikästä yli 10-vuotiaisiin. Vastaajien oli mahdollista valita useita omaan koiraan sopivia adjektiiveja. Yleisimmät omistajien itsensä kuvailemat käytöskuvaukset norwichinterrieristä olivat iloinen, rakastettava, ystävällinen, sosiaalinen, toimielias, valpas, peloton, sisukas ja rauhallinen. Negatiivisemmat käytöskuvaukset olivat arka, dominoiva, aggressiivinen ja flegmaattinen. Alla olevassa taulukossa on kaikkien käyttäytymiskuvausten lukumäärät ja prosentit.

	yhteislukumäärä nartut	vastausten lukumäärä	% osuus yhteensä kaikista ao. sukupuolen vastauksista
Positiiviset käytöskuvaukset			
Sosiaalinen	114	81	71,05 %
Iloinen	114	79	69,30 %
Ystävällinen	114	75	65,80 %
Rakastettava	114	66	57,89 %
Rauhallinen	114	35	30,70 %
Tarkkaavainen	114	31	27,19 %
Valpas	114	25	21,93 %
Sisukas	114	16	14,04 %
Peloton	114	15	13,16 %
Toimielias	114	3	2,63 %
Negatiiviset käytöskuvaukset			
Arka	114	15	13,16 %
Flegmaattinen	114	0	0 %
Dominoiva	114	1	0,88 %
Aggressiivinen	114	0	0 %
	yhteislukumäärä urokset	vastausten lukumäärä	% osuus yhteensä kaikista ao. sukupuolen vastauksista
Positiiviset käytöskuvaukset			
Rakastettava	134	91	67,91 %
Iloinen	134	86	64,18 %

Ystävällinen	134	81	60,45 %
Sosiaalinen	134	81	60,45 %
Toimelias	134	52	38,81 %
Tarkkaavainen	134	49	36,57 %
Sisukas	134	40	29,85 %
Rauhallinen	134	37	27,61 %
Valpas	134	30	22,39 %
Peloton	134	24	17,91 %
Negatiiviset käytöskuvaukset			
Dominoiva	134	14	10,45 %
Arka	134	13	9,70 %
Aggressiivinen	134	4	2,99 %
Flegmaattinen	134	1	0,75 %
	rodun kaikki vastaukset	vastausten lukumäärä	% osuus kaikista vastauksista
Positiiviset käytöskuvaukset			
Iloinen	248	165	66,53 %
Sosiaalinen	248	162	65,32 %
Rakastettava	248	157	63,31 %
Ystävällinen	248	156	62,90 %
Tarkkaavainen	248	80	32,26 %
Rauhallinen	248	72	29,03 %
Sisukas	248	56	22,58 %
Valpas	248	55	22,18 %
Toimelias	248	55	22,18 %
Peloton	248	39	15,73 %
Negatiiviset käytöskuvaukset			
Arka	248	28	11,29 %
Dominoiva	248	15	6,05 %
Aggressiivinen	248	4	1,61 %
Flegmaattinen	248	1	0,40 %

Eroahdistus oli kysymyksessä kuvattu seuraavasti: tekee tuhoja, haukkuu ja/tai ulvoo ollessaan yksin. Erittelyä miten eroahdistus ilmenee, ei kyselystä ole saatavissa. Kyselyyn vastattiin alla olevan taulukon mukaisesti.

Eroahdistus	kyllä	ei	satunnaisesti
248	5	210	33
	2,02 %	84,68 %	13,31 %

Kysyttäessä vastasiko koirasi luonne sitä mielikuvaa, mikä sinulla oli rotua valitessasi, jakautuivat vastaukset alla olevan taulukon mukaisesti.

yhteensä	täytti odotukset	rauhallisempi	vilkkaampi	arempi	kovapäisempi
248	166	31	19	18	14
	66,94 %	12,50 %	7,66 %	7,26 %	5,65 %

LIITE Käyttäytymiskysely

Sukupuolten väliset erot

Käyttäytymiskyselyn mukaan olennaisia eroja narttujen ja urosten välillä ei juurikaan ollut. Toimeliaisuus oli kuitenkin selvästi yleisempää uroksilla kuin nartuilla. Molempien sukupuolten käyttäytymiskuvaukset painottuvat iloinen-sosiaalinen-rakastettava-ystävällinen -luonnekuvaukseen. Urokset ylsivät ehkä vielä lähemmäksi rotumääritelmän luonnekuvausta.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Luonnetestiin on osallistunut 1 koira ja MH-luonnekuvaukseen ei ole osallistunut yhtään norwichinterrieriä.

Käyttäytymiskoe

Yksi koira on osallistunut käyttäytymiskokeeseen saaden tuloksen PAKK1.

Jalostustarkastus

Käyttäytymisen jalostustarkastusta ei ole tehty. Maininnan arka on saanut yksi uros ulkomuodon jalostustarkastuksessa.

Näyttelyt

Norwichinterrierit osallistuvat näyttelyihin sisarrotuaan norfolkinterrieriä huomattavasti runsaammin. Pientä laskua on kuitenkin havaittavissa, jos näyttelyissä käynnit suhteutetaan rekisteröinteihin.

Vuosina 2012-2022 on saatu yhteensä 6071 näyttelytulosta. EVA tai HYLÄTTY on annettu yhteensä 13 koiralle. Kaikista näyttelytuloksista EVA arvosanan osuus on 0,12 % ja HYL arvosanan osuus on 0,10 %.

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	2 tulosta	1 tulosta	1329 tulosta
Nuorten luokka	2 tulosta	0 tulosta	1090 tulosta
Avoin luokka	2 tulosta	4 tulosta	1937 tulosta
Käyttöluokka	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Valioluokka	0 tulosta	0 tulosta	1342 tulosta
Veteraaniluokka	1 tulosta	1 tulosta	373 tulosta
Yhteensä	7 tulosta	6 tulosta	6071 tulosta

EVA tai HYL on vuosina 2012-2022 annettu seuraaville koirille näistä syistä johtuen. Uroksia on 8 ja narttuja 5.

KOIRA	PVM	TULOS	SYY
Marwichin Heart Breaker	6.5.2012	EVA	Ikävä kyllä kaikki alaetuhampaat on poistettu, joten purentaa on mahdoton arvostella
Ranpiin Jaguar	8.12.2012	EVA	Ei halua liikkua kehässä, eikä liikkeitä voida arvostella.
Teiwick Waldo Wantson	24.1.2015	EVA	Rörelserna svårt att bedömma då han ej vill röra sig
Golden Choice's Michelle	26.7.2015	EVA	Kan ei prissättas på grund av att rörelserna inte kan bedömmas.
Teiwick Emma Emmerdale	9.1.2016	EVA	Liikkeitä mahdoton arvostella. Kulkee kuono maassa.
Teiwick Wiktorina Essiriina	13.8.2016	EVA	Cannot be judged because she is not happy today
Awinorin Dimond Koda	27.8.2022	EVA	Pitkä kieli, eikä purentaa arvostelu nyt onnistu
Haxian Pocahontas	14.7.2013	HYL	Unfortunately she has overshot bite which is not tolerated in breed, which means that she gets disqualified
Scandvik Beepop	11.8.2013	HYL	Disqualified, tried to bite.
Heartboy	14.5.2016	HYL	Typical head but teeth are not correct
Marwichin Cinzia	14.5.2016	HYL	Good condition but missing teeth without certificate from vet-> impossible to judge
Terriwichin Wiktoriina Elastiina	1.5.2017	HYL	Liikunta tänään halutonta, hieman huonolla tuulella.
Awinorin Diamond Koda	22.10.2022	HYL	Prize for the breathing and level bite.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun käyttötarkoitus on seurakoira.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Ei rodun, vaan yksittäisen yksilön ongelma. Aina eroahdistuksesta kärsivien koirien osuus oli 2,02 % eli suhteellisen pieni osuus kaikista. Satunnaisesti yksinoloon reagoi 13,31 %. Ylivoimaisesti suurin osa, 84,68 % norwichinterriereistä ei kärsi eroahdistuksesta.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Useimmilla yksilöillä normaali. Kuitenkin liikaa ihmiseen 'takertuvilla' yksilöillä on usein vaikeuksia: urokset eivät uskalla astua, nartut saattavat olla peloissaan ja jopa aggressiivisia astutustilanteessa. Näissä tilanteissa koiria on avustettu. Tieto perustuu kasvattajien kanssa jaettuun kokemukseen, astumisvaikeuksia ei ole tilastoitu. Synnytyksissä on usein erilaisia komplikaatioita, joista osa johtuu nartun hysteerisyydestä ja sen seurauksena pelkotilasta sekä osin myös kasvattajan pelosta luonnolliseen synnytykseen. Luotettavaa tutkimustietoa ei ole, tieto perustuu kasvattajien kanssa jaettuun kokemukseen.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Omistajien kuvatussa koiriansa käyttäytymistä adjektiivein oli lopputulos hyvin lähellä rotumääritelmän käyttäytymis- ja luonnekuvausta. Pääsääntöisesti norwichinterrieriä voidaan pitää sosiaalisesti hyvin käyttäytyvänä myös näiden, alla olevien, tarkentavien kysymysten perusteella. On kuitenkin huomioitava, että myös aggressiivista käytöstä ilmenee. Nöyristellen-käytös taas kuvaa pehmeyttä tai jopa arkuutta kohtaamistilanteissa.

Kysyttäessä, sopeutuuko koirasi helposti uusiin tilanteisiin, jakautuivat vastaukset seuraavasti:

	vastausten lukumäärä	%-osuus
Kyllä	139	56,05 %
Yleensä	98	39,52 %
Joskus	11	4,44 %

Kysyttäessä, miten koirasi suhtautuu vieraisiin koiriin, jakautuivat vastaukset seuraavasti:

Miten	Vastausten lukumäärä	%-osuus
Leikkisästi	71	28,63 %
Rauhallisen ystävällisesti	67	27,02 %
Hössöttäen	51	20,56 %
Välinpitämättömästi	29	11,69 %
Aggressiivisesti	20	8,06 %
Nöyristellen	10	4,03 %

Pelot ja ääniherkkyys

Ei rodun, vaan yksittäisen yksilön ongelma. Luonnekyselyssä kysyttiin miten koira käyttäytyy eläinlääkärissä, trimmauksissa tai vastaavissa hoitotilanteissa sekä näyttelyissä. Yhteensä näihin kolmeen kysymykseen tuli vastauksia 744 kpl. Näissä vastauksista on saatavissa hieman tietoa pelkotiloista, jotka oletettavasti liittyvät käyttökuvaukseen arka 12,29 %. Ääniherkkyttä ei kyselyssä kysytty.

Peläten vastasi 18 koiranomistajaa. Prosenttiosuus kaikista vastauksista 2,55 %.

Jännittää hieman (lievä pelkotila) vastasi 139 koiranomistajaa. Prosenttiosuus kaikista vastauksista 18,68 %.

Luottavaisesti, vaikka vähän pelkää (hallitsee pelkonsa) vastasi 144 koiranomistajaa. Prosenttiosuus kaikista vastauksista 19,35 %.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Ei merkittävää häiriökäyttäytymistä. Yksilöllisiä eroja kuitenkin on. Etenkin jotkut nartut menettävät virtsanpidätyskykynsä ja lirauttelevat sinne tänne, vaikka mitään fyysistä vikaa ei olisikaan. Samoin jotkut yksilöt alkavat pelkohaikkua hämärässä näkökyvyn heiketessä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Rakenteellisilla seikoilla ei ole merkitystä käyttäytymiseen, kipuilevan koiran käytös voi vaihdella.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Kyselyn mukaan käyttäytymisongelmat ovat suhteellisen vähäinen ongelma rodussa. Suurin osa kuvauksista vastasi rotumääritelmän kuvausta käyttäytymisestä/luonteesta. Ongelmia ilmeni kuitenkin jossain määrin yksinolossa ja pelkotiloissa. Lisääntymiskäyttäytyminen on yleisesti tiedossa oleva ongelma, vaikka siitä ei ole tilastotietoa.

Ongelmakohdat

Rodulle tehdyssä käyttäytymiskartoituksessa (ks. kohta 4.2.1) ilmeni, että:

7,26 %:n mielestä koira oli odotuksia arempi ja

5,65 %:n mielestä koira oli odotuksia kovapäisempi.

Viriiliyden heikkeneminen ja muut astutuksiin liittyvät ongelmat ovat selkeästi tunnistettavissa rodussa, vaikka siitä ei ole luotettavaa tilastotietoa käytettävissä. Samoin on edelleen paljon ongelmia narttujen ja myös kasvattajien synnytyskäyttäytymisessä. Tämä johtaa helposti keisarileikkaukseen turvautumiseen.

Korjausehdotukset

Ennen seuraavaa JTO-kautta on laadittava kysely, jossa selvitetään astumisongelmat ja narttujen synnytyskäyttäytyminen, mm. keisarileikkausten määrä.

Rodun käyttäytymisen/luonteen ihannekuvauksen laatiminen.

Käyttäytymisen jalostustarkastukset

MH-luonnekuvauksen järjestäminen

Yleinen käyttäytymisvalistus esim. rodun kasvattajapäivillä

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulo vuosi sekä ohjelman muutokset

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen sairauksien vastustamisohjelmaan.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Norwichinterrierin kohdalla on raportoitu alla lueteltuja sairauksia ja vikoja. Vakavimmat ongelmat rodulla on lueteltu ensimmäisinä, vaikka ne eivät ehkä ilmenemismääriltään ole suurimpia.

Ylempien hengitysteiden rakenteellinen ahtaus (NTUAS)

Joillakin norwichinterriereillä esiintyy ylempien hengitysteiden (lähinnä nielu, vaikeammassa tapauksissa myös kurkunpää ja ylempi henkitorvi rakenteellista ahtautta ja siitä seuraavia oireita harmittomista krohinoista, nielutulehdusten ja lämpöhalvausherkkyyden kautta aina leikkaushoitoa vaativaan ahtauteen ja jopa muutamaaan valitettavaan tukehtumiskuolemaan. Hengityksen ollessa voimistunutta ahtaat hengitystiet paitsi pahentavat ahtautumista entisestään limakalvoturvotuksen takia. Ahtautta voi lisätä myös tästä syystä syntyvät sekundääriset eli toissijaiset muutokset, kuten nielussa sijaitsevien limakalvopussien prolapsi (hengitysteihin esiinluiskahdus). Lisäksi vaikeutunut hengitys voi altistaa koiran sydämen vajaatoiminnan kehittymiselle. Tämä rakenteellinen vika on erittäin vakava, sillä se voi joskus salakavalastikin johtaa koiran kuolemaan, ja siihen on jalostuksessa suhtauduttava erittäin

vakavasti. Hengitysvaikeuksista kärsivää koiraa ei saa käyttää jalostukseen eikä nieluoperoituja koiria missään tapauksessa.

Vuonna 2006 käynnistyivät norwichinterrierin nielututkimukset Tampereella Hakametsän klinikalla. Tutkimuksen tekevät eläinlääkärit Sanna Elfving ja Anne Siljamäki Bernin Yliopiston laatiman tutkimus- ja luokitusprotokollan mukaan. Nielut videoidaan ja videot lähetetään analysoitavaksi Sveitsiin. Tutkimus vaatii narkoosin ja on siitä syystä melko kallis. Vaikka rotujärjestö tukee taloudellisesti tutkimusta, siihen osallistuu liian pieni määrä koiria. Etenkin uroksia kaivataan lisää tutkimuksiin. Tutkittuja koiria on tällä noin 100. Keskiarvotulos on C (C1 tai C2). Tulosten saapuminen omistajalle kestää nykyisellään kauan ja on videoiden lähettäminen tullaan todennäköisesti muuttamaan sveitsiläiselle klinikalle. Siellä luokitellaan nykyään sveitsiläiskoirien nielut. Sveitsissä nielutulos on pakollinen rekisteröinnille. Myös Itävallassa ja Saksassa tehdään omia nielututkimuksia suurin piirtein samoin luokituksin.

Suomessa on syntynyt tarve laajentaa tutkimusta myös muille klinikoille, joilla on tarvittava valmius tähytyslaitteiston osalta. Videot tullaan lähettämään edelleen Sveitsiin luokiteltaviksi.

Nielututkimuksessa arvioidaan 10 erillistä nielun rakenteellista osa-aluetta. Tutkittavat kohdat pisteytetään 0-3 ja jokainen näistä kohdista kerrotaan vielä kyseisen kohdan painoarvolla. Näin saadaan lopullinen kokonaispistemäärä, jonka perusteella koira saa lopullisen tuloksen esim. A1. Ks. Alla olevat taulukot.

Findings/Löydökset	Pisteet	Paino-arvo
Lenght of the soft palate (Pehmeän kitalaen pituus)	0-3	5
Thickness of the soft palate (Pehmeän kitalaen paksuus)	0-3	1
Mucosa of the ventricle / saccule (sacculat, limakalvoeversiot)	0-3	5
Shape of the cartilage (Ruston muoto)	0-3	1
Stability of the cartilage (Ruston vakaus)	0-3	2
Postion of the cartilage (Ruston asento)	0-3	2
Edema of the oropharynx (Suu-nielualueen turvotus)	0-3	1
Edema of the roof of the pharynx (Nielun katon turvotus)	0-3	0,5
Edema of the cricoid mucosa (Rengasruston turvotus)	0-3	0,5
Shape of the trachea (Henkitorven (trachea) muoto)	0-3	2

LIITE Nielutuloskaavake, tutkitun koiran tulos arvioituna

Koirien terveyden edistämisen tullessa yhä tärkeämmäksi osaksi eri maiden kennelliittojen toimintaa, on alettu listata rotuja, joiden terveys ei enää ole hyvä tai jokin niissä ominainen vika on korostunut ulkomuotoa jalostettaessa. Myös norwichinterrieri on päässyt mukaan tähän listaukseen: Rotukohtaiset ohjeet liioiteltujen piirteiden huomioimisesta ulkomuotoarvostelussa (RKO).

Kohta Norwichinterrieri: Tarkkailtavat ominaisuudet johtuvat taipumuksesta kääpiökasvuuteen: 1. Tästä johtuva omenapää, ulkonevat silmät ja taipumus koveraan kuononselkään, joka voi aiheuttaa hengitysongelmia. Katso myös Liite 2. 2. Liikkeet: Äärimmäisen lyhyt kaula ja runko heikentävät liikkeitä. Tavoitteena oikea päätyyppi ja runko, mutta myös terveet, vaivattomat liikkeet ja hengitys.

Cramping Syndrome / Epilepsia

Epilepsia eli kaatumatauti on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Tällainen paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Norwichinterriereissä esiintyy paikallisalkuista epilepsiaa CECS, jolloin kohtauksen aikana koira ei menetä tajuntaansa, vaan krampit kohdistuvat tyypillisimmin takaraajoihin, joskus eturaajoihin ja koordinaatioon, koiran

lihasten ollessa kouristuneena vaihtelevan ajan, puolesta minuutista kahteen-kolmeen minuuttiin. Useimpien koirien kohtaukset kestävät korkeintaan puoli minuuttia. Kohtaukseen saattaa liittyä pahoinvointia oksentamisen muodossa sen hellittäessä. Kohtausten taajuuden ja voimakkuuden mukaan tehdään päätös yksilöllisesti, että onko epilepsialääkitys tarpeen vai ei; hyvin monet epilepsiakoirat elävät täyttää elämää ilman minkäänlaista lääkitystä kohtausten tullessa harvoin, ja kohtaukset yleensä vielä harvenevat koiran vanhetessa. Toisaalta on koiria, joilla kohtauksia tulee erittäin usein, kiihtyvällä tahdilla, tai joiden kohtausten voimakkuus kasvaa, ja tällaisten koirien lääkitseminen on tarpeellista epilepsian etenemisen katkaisemiseksi. Hoitovaste epilepsialääkitykselle on koirilla yleensä hyvä, muttei sataprosenttinen. Terveyskyselyn tuloksen ja rodun perimätiedon epilepsiasta lisäksi rodun status epilepsiarotuna sai huomiota lääkeyhtiö Vetcaren teettämän tiedonkeruun tuotteensa Barbitest (testi, jolla testataan epilepsialääkkeen Barbivet vaikutusta elimistössä) rotukohtaisissa käyttäjätilastoissa ollen tilaston kärkirotu, kun testin käyttäjien määrä suhteutettiin vuotuisiin rekisteröinteihin. Koska rotu ei esiinny missään eläinlääketieteellisessä kirjallisuudessa epilepsiarotuna, herätti tämä ihmetystä.

Koska kohtaukset ovat tyypillisesti lieviä rodussamme, on tekijä kautta aikojen ollut rodun harrastajien tiedossa, mutta se ei ole välttämättä aina vaikuttanut jalostusvalintoihin, koska kohtausten ei ole merkittävästi katsottu haittaavan koiran elämää. Näin ollen sairaus on päässyt leviämään käytännöllisesti katsoen koko norwichinterrierikantaan. Nykyään keskustelun lisääntyessä, kuten myös joidenkin yksilöiden huomattavasti voimakkaammat/useammin esiintyvät kohtaukset on saanut kasvattajat havahtumaan ongelman vastustamiseen. Jalostukseen ei saa käyttää sairasta koiraa. Sairaana koiran tuottanutta yhdistelmää ei tulisi uusia. Koska epilepsian puhkeamisikä on tyypillisesti 2-4 vuoden välillä rodussamme, on sairas koira saattanut jo jättää jälkeläisiä ennen kuin se ilmentää sairauttaan. Avoin tiedotus sairastuneen koiran omistajalta/kasvattajalta sen jälkeläisten ja rotujärjestön suuntaan on erittäin tärkeää, esimerkiksi suunniteltaessa sairastuneen koiran jälkeläisten jalostuskäyttöä. On suositeltavaa, että mikäli koiran jompikumpi vanhempi sairastuu epilepsiaan, on jälkeläisen mahdollista omaa jalostuskäyttöä harkittava ja mieluiten olla käyttämättä. Tällaisissa tapauksissa suositellaan aina tiedustelun tekemistä jalostustoimikunnalle, jolla on tarkempi tieto suvussa ilmenneistä sairaista koirista. Jalostustoimikunnan tiedottamista asiasta on tehostettava. Tuontikoirien osalta on pyrittävä ensin hyvin maltilliseen käyttöön, sen jälkeen jälkeläisten terveyden seuranta ennen jatkojalostusta. Epilepsia on sairaus, joka ei ole poistunut rodusta koko sen elinaikana, joten tilanteeseen on suhtauduttava vakavasti.

Sairauden esiintymistä kannassamme yritetään hallita jalostuksellisin toimenpitein. Rotujärjestömme osallistuu DNA-näyttein rodun kotimaassa Englannissa The Norwich Terrier Club'in aloitteesta käynnistyneeseen tutkimukseen Animal Health Trustissa epilepsiaageenin kartoittamiseksi. Suomessa on käynnistynyt rinnakkainen tutkimus norwichinterrierien Cramping Syndrome/epilepsiasta tutkija Hannes Lohen johtamana, johon toivotaan runsasta osallistumista DNA-näyttein (verinäyte). Tähän tutkimukseen kerätään näytteitä rotujärjestömme molemmista roduista.

Lisääntyminen ja pentukuolleisuus

Lisääntymisongelmat: synnytykset ovat yksi norwichinterrierin ongelmista. Nartuilla ei ole yleisesti ottaen kiimaongelmia, ne tiinehtyvät normaalisti ja urosten voidaan sanoa olevan melko normaalihalukkaita paritteluun ja astutukset onnistuvat yleensä teknisesti hyvin (ainakin avustettuina). Luonneosiossa mainittu joidenkin yksilöiden liiallinen pehmeys ja siitä seuraava tietynlainen toimintahaluttomuus voi joissakin yksittäistapauksissa heikentää myös uroksen astumishalukkuutta. Näin on varsinkin, jos on kyse hieman vanhemmasta ensikertalaisesta uroksesta. Ne ovat 'liian kilttejä' paritteluun. Tällaisessakin tapauksessa tosin pienellä kannustamisella ja teknisellä avustamisella päästään toivottuun tulokseen.

Tiineysaikakaan on harvoin ongelma, tiineydet ovat täysmittaisia ja sikiöt kehittyvät normaalisti. Ongelmat alkavat synnytyksestä ja neonataaliajasta, ts. pentujen alkuajasta juuri syntymän jälkeen. Norwichinterrieri narttujen synnytyskapasiteetti kokonaisuutena on hyvin heikko. Jopa yli 48 % edellisenä tarkasteluajakautena (pentueiden rekisteröintivuodet 2013-2022), synnyttäneistä nartuista keisarileikattiin. Syitä sektioihin on monia; virheasentoinen pentu, emään nähden liian suuri pentu, polttoheikkoudet, kuollut pentu tukkeena, jne. Yhdeksi syyksi kasvattajien kanssa keskustellessa kohosi myös luonteen merkitys; hyvin pehmeä, omistajastaan riippuvainen narttu saattaa olla tällaisessa tilanteessa 'avuton', eikä auta syntymää ponnistamalla itse aktiivisesti. Joskus tuntuu jopa, että narttu jarruttaa sitä pelästyessään supistuksien tuomaan kipua, etsii apua omistajastaan jne. Huomattavan suuri osa nartuista keisarileikattiin myös ns. automaationa, eli niiden ei edes annettu yrittää synnyttää itse, vaan leikkausaika varattiin hyvissä ajoin. Tämä tietenkin johtuu taas siitä, että kasvattajat tiedostavat, että ongelmia saattaa tulla ja riskejä ei haluta ottaa.

Kasvattajien tulisi ehdottomasti pyrkiä itse synnyttäviin narttuihin. Komplikaatioita voi aina tulla synnytyksessä, mutta narttujen tulisi alkuun antaa edes yrittää synnyttää itse. Kahdesti keisarileikattua narttua ei tulisi astuttaa enää

kolmatta kertaa, ja mikäli tyttäret perivät emiensä synnytysongelmat, on syytä punnita tarkkaan jalostuksen jatkamista tällaisella linjalla.

Ulkomuodon vaikutus synnytykapasiteettiin ei ole yksiselitteinen. Takaosien rakenteeseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Liikalihavuuden avulla pyritään kompaktiin ulkomuotoon ja tämä osaltaan heikentää synnytyiskykyä. Pienten, heiveröisten narttujen astuttaminen ei ole suositeltavaa, mutta koolla ei kasvattajien kokemuksen mukaan ole välttämättä vaikutusta synnytykapasiteettiin, toisin kuin lihavuudella ja yleisellä kömpelyydellä.

Pentukuolleisuus

Lisääntymiseen liittyy myös norwichinterriereillä esiintyvä korkea pentukuolleisuus; neljännes syntyvistä pennuista joko syntyy kuolleena, menehtyy synnytyksessä tai kuolee tavallisimmin 2-3 ensimmäisen elinviikon aikana. Viimeksi mainitut ovat näennäisesti normaaleina syntyneitä ja normaalisti tiettyyn pisteeseen asti kehittyviä pentuja, jotka edellä mainittuun ikään mennessä kuihtuvat pois. Ongelma ei ole pelkästään norwichien, tällaisia pentuja saattaa esiintyä rodusta riippumatta, mutta ilmiön yleisyys on huolestuttavaa rodussamme.

Vuonna 2000 aloitettiin kuolleiden pentujen tutkiminen EELAssa, nykyisessä Ruokavirastossa. Tutkimuksessa selvitetään ruumiinavauksella pentujen menehtymisen syitä. Pääasiallinen löydös näissä 1-3 viikon ikäisinä kuolleissa pennuissa on keuhkojen kehittymättömyys. Keuhkojen kehittymättömyyden syinä on useitakin tekijöitä joiden geneettistä taustaa Ruokaviraston tutkimusyksikkö selvittää nyt yhdessä Helsingin Yliopiston professori Hannes Lohen koiragenetiikan tutkimusryhmän kanssa.

Pentukuolleisuustutkimus jatkuu edelleen ja rotuyhdistys toivoo kaikkien kasvattajien lähettävän menehtyneet pennut tutkittavaksi. Kaikkien kasvattajien osallistuminen edistää tutkimusta, minkä lopullisena tarkoituksena on löytää syyt korkeaan pentukuolleisuuteen ja antaa kasvattajille konkreettista apua jalostustyössä. Valitettavasti emme kuitenkaan vielä pysty tekemään pitkälle vietyjä jalostusta ohjaavia suosituksia. Rotu kärsii vakavista terveydellisistä ongelmista, jotka heikentävät sen elinvoimaa.

Silmäsairaudet

Erlaisia perinnöllisiä tai perinnölliseksi oletettuja silmäsairauksia on todettu yli 160 koirarodulla. Sairauksien merkityksellisyys koiran elämänlaadun ja näkökyvyn kannalta vaihtelee vähäisestä sokeuttavaan ja/tai kivuliaaseen tai muuten koiran hyvinvointia merkittävästi haittaavaan ongelmaan.

Osan koirien silmäsairauksista tiedetään olevan perinnöllisiä. Tämä tieto on saatu joko pitkäaikaisten silmätarkastusten ja sukutauluanalyysien tai geenitutkimuksen ja DNA-testien avulla. Silmäsairauden oletetaan olevan perinnöllinen myös jos sitä rodun kansallisissa tai kansainvälisissä tietokannoissa esiintyy paljon (>1 % tutkituista tai vähintään 5 yksilöä 5 vuodessa tai yli 50 sairasta yksilöä ylipäätään), jos sitä esiintyy rodussa enemmän kuin muissa roduissa, esiintyvyys rodun sisällä kaiken kaikkiaan lisääntyy tai on suurempaa sukulaiskoirissa, muutosten ilmenemisikä ja eteneminen on samanlaista kaikilla sairastuneilla ja/tai on samankaltaista kuin samassa sairaudessa jossain toisessa rodussa.

ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists) antaa koiranomistajille ja -kasvattajille neuvoja silmäsairauksien merkityksellisyydestä koiralle ja jalostukselle. Jalostusvalinnoilla tulee pyrkiä estämään/vähentämään ainakin vakavien, näköä uhkaavien ja/tai kipua tai leikkaushoitoa/jatkuvaa lääkitystarvetta aiheuttavien sairauksien ilmeneminen.

ECVO:n antamat jalostussuosituksukset liittyvät silmän terveyteen. Jalostusvalintoja tehtäessä on etenkin lievempien silmäsairauksien kohdalla otettava huomioon myös rodussa esiintyvät muut sairaudet

Jotta tietoa perinnöllisten silmäsairauksien esiintymisestä ja mahdollisesti periytymismallista saataisiin, suositetaan ECVO silmätarkastusten tekemistä seuraavasti:

- jalostukseen käytettävät eläimet: vuosittain
- muut: 3-4 kertaa elämässä, esim. 1, 3, 6 ja 9 -vuotiaana.

Vuosituhanne vaihteeseen saakka painopiste tutkimuksessa ja löydösten kirjaamisessa oli vakavilla, sokeuttavilla sairauksilla kuten etenevä verkkokalvon rappeuma (PRA) ja perinnöllinen harmaakaihi. Tämän vuosituhanne alussa alettiin kiinnittää huomiota ja kirjata ylös muutoksia myös silmää ympäröivissä rakenteissa ja silmän muissa osissa kuin linssissä ja verkkokalvolla.

Norwichinterrierin JTO:aan on silmäsairauksien luetteloon poimittu ne silmäsairaudet, joita on esiintynyt rodussa vuosilta 2013 – 2022 kootun tilastotiedon ja terveystarkastuksessa saadun tiedon perusteella. Perusteellinen silmäsairauksien luettelo löytyy Kennelliiton sivuilta: <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmasairaudet>

Rotujärjestön kanta jalostuskäyttöön tutkitusti perinnöllisten sairauksien osalta on sama kuin Kennelliiton kanta.

Harmaakaihi eli katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditäärinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan.

Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi.

Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomenetelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset (mm. sileäkarvaisen noutajan etu Y-sauman pistemäiset kaihimuutokset), joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtaamaa. gRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA (progressiivinen retina atrofia) eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia.

PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

Kliinisten oireiden ilmenemiseikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy epänormaaliin näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua.

Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujenkin surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen pupilliin.

PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokea koira voi pärjätä erittäin hyvin. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.

PRA-sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Geenitestillä kantajaksi todettua koiraa voidaan käyttää jalostukseen geneettisesti terveen kumppanin kanssa.

Näköhermon pään hypoplasia/mikropapilla ja coloboma

Näköhermon pään vajaakehitys tarkoittaa epänormaalin pientä +/- toimimatonta näköhermon päätä ja siitä käytetään termejä papillan hypoplasia ja mikropapilla. Hypoplasia on näistä vakavampi ja siihen liittyy sokeus. Näitä kahta on usein vaikea erottaa toisistaan virallisessa silmätutkimuksessa, jossa pupilli on valmiiksi laajennettu eikä sen vastetta valolle voida arvioida. Koska kyseessä todennäköisesti on saman sairauden eri vakavuusasteet, ei kumpaakaan suositella jalostukseen.

Näköhermonpään coloboma on synnynnäinen kehityshäiriö, jossa näköhermosta puuttuu kudosta. Yleisimmin se liittyy ns. collie eye anomaliaan (CEA), mutta satunnaisesti sitä nähdään itsenäisenä muutoksena muillakin roduilla. Coloboman koko ja sen myötä vaikutus näkökykyyn vaihtelee minimaalisesta vakavaan. CEA-roduissa coloboma-koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Koska kyseessä on potentiaalisesti sokeuttava vika, ei muissakaan roduissa näköhermonpään coloboma-diagnoosin saanutta koiraa pidä käyttää jalostukseen.

PHTVL/PHPV

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) tarkoittaa linssiä ympäröivän verisuonituksen ja/tai alkulasiaisen liiallista kasvua sikiönkehityksen alussa ja vajavaista surkastumista syntymän aikoihin/sen jälkeen. Seurauksena on eriasteisia samentumia linssin takana sekä mahdollisesti myös linssin epämuotoisuutta.

Muutokset on jaettu kuuteen vakavuusasteeseen, joista lievin (aste 1) on onneksi yleisin. Siinä linssin takapinnalla on pieniä pistemäisiä (ei paljain silmin nähtäviä) pigmenttipisteitä / sidekudosplakkeja, joista ei koiralle ole haittaa. Vakavammissa muodoissa (2-6) sidekudosplakki on laajempi (aste 2) ja siihen voi liittyä aktiivista verisuonitusta (aste 3) sekä linssin epämuotoisuutta (asteet 4-6). Vakavampiin asteisiin saattaa liittyä toissijaisia kaihimuutoksia ja nämä yhdessä voivat aiheuttaa merkittävää näköhaittaa ja silmän tulehdusta ja kipua.

Sairaus on selkeästi perinnöllinen dobermannilla ja staffordshirenterrierillä, joilla se yleensä ilmenee molemmissa silmissä.

Koiria joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2-6) ei pidä käyttää jalostukseen PPM PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM -rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne "piiloutuvat" värikalvon poimuihin.

Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn.

Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä.

Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nypkiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Cherry eye eli kirsikkasilmä

Kolmannen silmäluomen eli vilkkuluomen tyvessä sijaitsevan kyynelrauhanen "esiin pullahdus" on usein nuorilla koirilla (3 kk-1v) esiintyvä perinnölliseksi oletettu silmänsairaus. Rauhasen tyven sidekudoksen heikkous mahdollistane rauhasen esiintulon. Esille tultuaan rauhanen usein ärtyy ja muuttuu entistä turpeammaksi ja punaisemmaksi, muistuttaen tällöin kirsikkaa.

Hoitona on esiin pullahtaneen rauhasen mikrokirurginen "paikalleen taskutus". Tällöin sen toiminta (kyynelen erityys) jatkuu normaalisti. "Pullahtanutta" rauhasta ei tule poistaa, sillä se altistaa potilaan myöhemmin kuivasilmäisyydelle.

Cherry eye -diagnoosin saanutta koira voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

Norwichinterriereiltä tutkitaan vapaaehtoisuuteen perustuen. Tarkasteluajakautena 2013-2022 rekisteröityjä koiria on tutkittu silmien osalta seuraavasti:

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terkeitä	Terkeitä %
2013	117	37	32%	30	81%
2014	110	39	35%	36	92%
2015	111	39	35%	35	90%
2016	118	32	27%	31	97%
2017	75	30	40%	27	90%
2018	123	42	34%	41	98%
2019	106	25	24%	23	92%
2020	114	37	32%	35	95%
2021	118	23	19%	23	100%
2022	99	0	0%	0	

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, operoitu	1
Distichiasis, todettu	12
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	280
Kortikaalinen katarakta, todettu	1
Posterior polaarinen katarakta, todettu	1
PPM, diagnoosi avoin	1
PPM, iris-iris, todettu	3
PPM, iris-kornea, todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	3
RD, multifokaali, todettu	2
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	1
Silmämuutosten vakavuus, lievä	11
Totaali katarakta, todettu	1

Polvilumpion luksaatio

Patellaluksaatio johtuu yleensä polvinivelen kehityksellisestä sairaudesta. Muita syitä voivat olla tapaturmat ja takajalan rakenne tai asentovirheet. Luksaatiot jaetaan asteella I-IV. Lievimässä I-asteessa saadaan polvilumpio painettua pois paikoiltaan, mutta se palaa paikoilleen. II-asteessa polvi on yleensä luksoitunut, se voidaan työntää paikoilleen, mutta se ei pysy paikoillaan ilman leikkausta. III-asteessa sääriluu on jo kiertynyt yli 30 astetta ja reisiluun pää pyörästynyt. IV-asteessa pentu syntyy polvi luksoituneena, jolloin se on ja pysyy sellaisena. Patellaluksaatio voi lievemmissä asteissa ilmetä epäpuhtaana liikkumisena, jossa koira pompottaa sairasta takajalkaansa.

Vaikeampiasteinen luksaatio aiheuttaa koiralle huomattavia liikkumisvaikeuksia ja kipua.

Pienen kokonsa ja kokoonsa nähden hyvän lihaksistonsa ansiosta koirien omistajat harvemmin tunnistavat koiransa mahdollisesti tuntemaa kipua. Norwichinterrieri ei ole säästynyt vakavammalta III asteen löydökseltä. Toistaiseksi I-aste on sairaiksi todetuilla koirilla yleisin ja II asteen polvia muutama. Yhteensä on tutkittu 310 koiran polvet tilastokautena rekisteröidyistä.

III-asteen patellaluksaation omaavaa koira ei pidä käyttää jalostukseen. Jalostusyksilöiksi tulee valita 1/1 tai 0/0 -polvisia yksilöitä, joista edellä mainittukin olisi suositeltavaa parittaa tervepolvisen kanssa.

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	operoitu	Yhteensä
-------	------------	---	---	---	---	---	----------	----------

2013	117	33	2	2	0	0	0	37
2014	110	36	2	1	0	0	0	39
2015	111	36	3	0	0	0	0	39
2016	118	30	1	0	0	0	0	31
2017	75	27	1	2	0	0	1	31
2018	123	40	4	0	1	0	0	45
2019	106	23	4	0	0	0	0	27
2020	114	35	2	1	0	0	0	38
2021	118	21	2	0	0	0	0	23
2022	99	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	1091	281	21	6	1	0	1	310

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
2013	32%	89%	5%	5%	0%	0%	0%
2014	35%	92%	5%	3%	0%	0%	0%
2015	35%	92%	8%	0%	0%	0%	0%
2016	26%	97%	3%	0%	0%	0%	0%
2017	41%	87%	3%	6%	0%	0%	3%
2018	37%	89%	9%	0%	2%	0%	0%
2019	25%	85%	15%	0%	0%	0%	0%
2020	33%	92%	5%	3%	0%	0%	0%
2021	19%	91%	9%	0%	0%	0%	0%
2022	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Yhteensä	28%	91%	7%	2%	0%	0%	0%

Muut tuki- ja liikuntaelinten sairaudet

Lonkkatutkimukset

Vuosina 2013 – 2022 rekisteröityjen koirien tuloksissa on 8 kpl D ja 4 kpl E lonkkakuvaustulos vuosilta 2013, -14. -16,-17 ja 2021. A, B ja C lonkkaisia on yhteensä 24 kpl. Lonkkalöydöksiä pidetään silmällä ja niiden suhteen on rotujärjestö tekee päätöksen vuoden 2023 aikana rahallisesta tuesta lonkkatutkimukseen.

Yleisesti jalostuksessa on tuki- ja liikuntaelinnäkölmasta pyrittävä toiminnalliseen ja liikunnalliseen, ei liian raskaaseen rakenteeseen, vaikka koiran tuleekin olla vahva.

Jalostukseen käytettävien yksilöiden osalta suositellaan vain A-, B-, ja C- lonkkaisten koirien käyttöä. C-lonkkaisten paritus vain A-lonkkaisella koiralla.

Vuosina 2013– 2022 rekisteröityjen koirien lonkkaniveltilasto

Vuosi	Rekisteröityjä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2013	125	0	0	1	2	2	5
2014	125	1	1	5	1	1	9
2015	89	0	0	1	0	0	1
2016	130	0	0	0	1	0	1
2017	76	0	2	1	0	1	4
2018	123	0	1	3	3	0	7

2019	114	0	2	4	0	0	6
2020	102	0	0	0	0	0	0
2021	130	0	1	1	1	0	3
2022	99	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	1113	1	7	16	8	4	36

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2013	4%	0%	0%	20%	40%	40%
2014	7%	11%	11%	56%	11%	11%
2015	1%	0%	0%	100%	0%	0%
2016	1%	0%	0%	0%	100%	0%
2017	5%	0%	50%	25%	0%	25%
2018	6%	0%	14%	43%	43%	0%
2019	5%	0%	33%	67%	0%	0%
2020	0%					
2021	2%	0%	33%	33%	33%	0%
2022	0%					
Yhteensä	3%	3%	19%	44%	22%	11%

Kasvuhäiriön osalta Kennelliiton sivuilta löytyy informatiivinen kuvaus lonkkanivelen kasvuhäiriöstä. Kuvaus suositellaan kaikkien koiranomistajien luettavaksi mm. mahdollisten epäilyjen / oireiden tunnistamiseksi.

LIITE Lonkkanivelen kasvuhäiriöohje

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaali, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisuun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaikkeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi lantion häpyluun lämpöluudutus, on myös olemassa. Huomioithan, että kirurgisesti hoidettua koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää

EJ-rekisteriin.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

Ohjeet lonkkakuvaukseen ja virallisten tulosten saamiseen. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/koiran-terveystutkimukset/lonkka-ja-kyynarnivellausunnot-annetaan-rontgenkuvista>

Spondyloosi, selkämuutokset

Vuosi	Rekisteröi- tyjä	0	1	2	3	4	Yh- teensä
2013	125	1	0	0	0	0	1
2014	125	1	0	0	0	0	1
2015	89	1	0	0	0	0	1
2016	130	0	0	0	0	0	0
2017	76	1	0	0	0	0	1
2018	123	3	0	0	0	0	3
2019	114	5	0	0	0	0	5
2020	102	0	0	0	0	0	0
2021	130	0	0	0	0	0	0
2022	99	0	0	0	0	0	0
Yh- teensä	1113	12	0	0	0	0	12

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4
-------	----------	---	---	---	---	---

2013	1%	100%	0%	0%	0%	0%
2014	1%	100%	0%	0%	0%	0%
2015	1%	100%	0%	0%	0%	0%
2016	0%					
2017	1%	100%	0%	0%	0%	0%
2018	2%	100%	0%	0%	0%	0%
2019	4%	100%	0%	0%	0%	0%
2020	0%					
2021	0%					
2022	0%					
Yhteensä	1%	100%	0%	0%	0%	0%

Tutkitut koirat ovat kaikki olleet terveitä. Tutkittuja koiria yhteensä 12 kpl.

Immuunijärjestelmän sairaudet

Koiran atopia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atooppikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi iholla ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atooppikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atooppikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopidiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito. Atooppista koiraa ei suositella jalostukseen.

Kasvaimet

Kasvainsairauksia esiintyy norwichinterriereillä enenevässä määrin ja kehittyneen diagnostiikan johdosta yhä useamman koiran kuolinsyynä on todettu jokin syöpälaji.

Virtsatiet

Koiran virtsakivet ovat virtsakiteistä muodostuneita kiinteitä kappaleita, joita voi muodostua munuaisaltaisiin, munuaisesta virtsarakkoon johtaviin virtsanjohtimiin, virtsarakkoon ja etenkin uroskoirilla virtsaputkeen. Virtsakivet voivat aiheuttaa kivuliaita ja vaarallisia oireita, kuten virtsaamisvaikeuksia, verivirtsaisuutta, virtsatietulehduksen tai -tukoksen. Jos kivi tukkii virtsaputken, tilanne on hengenvaarallinen ja vaatii välitöntä hoitoa.

Virtsaamisvaikeudet liittyvät usein vakaviin sairautentiloihin ja koira on tästä syystä tutkittava huolella, jotta virtsaamisongelma saadaan riittävän ajoissa hoidettua. Koiran virtsakivet voivat tukkia virtsaputken täydellisesti ja aiheuttaa virtsateihin vakavia vaurioita.

Hoitovaihtoehtoja on kaksi; leikkaus tai liuotus erityisdieeteillä. Virtsakivihoidettuja (leikkaus tai liuotushoito) koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Tarkempaa informaatiota on löydettävissä useimpien eläinlääkäriasemien nettisivuilta.

Rotujärjestön teettämän terveystarkastuksen tulosten perusteella eivät virtsakiteet tai virtsakivet ole laaja ongelma rodussa.

Koiran arkielämää ei-haittaavat viat, joilla ei ole terveydellistä merkitystä, mutta joita esiintyy rodussa

Häntämutkat ja takaraajojen kannukset

Norwichinterriereissä syntyy melko usein pentuja, joilla on lievempi tai voimakkaampi mutka hännässä. Koska rotu on sen aikaisempina vuosina kuulunut tyypistettäviin rotuihin, on syytä olettaa, että nämä mutkat ovat aina olleet rodun perimässä, mutta ne eivät ilmentyneet koirassa tyyppistymisen jälkeen. Häntämutkien ja selkäranganmuutosten yhteys saattaa olla olemassa. Häntämutkat eivät koiran elämää yleensä haittaa. Synnynnäinen häntämutka voidaan toisinaan todeta vasta myöhemmällä iällä nikamien luuduttua. Häntämutka voidaan todeta tapaturmaksi ainoastaan röntgentutkimuksella. Useimmat tuomarit eivät välitä takajalkojen kannuksista, koska niitä eivät kasvattajat saa enää pikkupennuilta poistaa.

Hammaspuutokset

Hammaspuutoksilla viitataan tässä lähinnä kulmahampaiden välissä olevien etuhampaiden (incisiivien puutteisiin; kulmahampaiden takana olevien välihampaiden (premolaarien puutokset ovat toki myös tavallisia). Norwichinterriereillä esiintyy suhteellisen runsaasti hammaspuutoksia. Tämä johtuu usein leukojen kapeudesta ja ahtaudesta, jotka voivat johtaa purentavirheisiin. Pyrkimys tulisi olla mahdollisimman vahva, täydellinen purenta. Viisi etuhammasta on vielä hyväksyttävä jalostuksessa, kunhan purenta on täysin oikea ja parituskumppaniksi valitaan yksilö, jolla on kuusi etuhammasta. Kahden etuhampaan puuttuminen (neljä etuhammasta merkitsee usein jo merkittävästi kapeampia leukoja kuin on toivottavaa ja sellaisen yksilön jalostuskäyttöä on harkittava erittäin tarkkaan (ja vain kaikki hampaat omaavan yksilön kanssa). Purentavirheitä ja etenkin pieniä hampaita on myös jonkin verran, ja tilannetta on pidettävä jatkuvasti silmällä. Ulkomuototuomarikoulutuksessa pyritään korostamaan tuomareiden osuutta rodun vahvojen, leveiden leukojen säilymiseksi. Arvosteluun on aina syytä kirjata havainnot leukojen leveydestä, vaikkei yksittäinen hammaspuutos häiritseisikään tuomaria. Myös pienet, heikot hampaat – vaikka niitä olisi oikea määräkin – on aina syytä panna merkille.

Kivesviat

Uroksilla esiintyy jonkin verran kivesvikaa, yleisemmin yhden kiveksen laskeutumattomuutta. Kivesvikaisia uroksia ei käytetä jalostukseen. Tämä vika on voimakkaasti periytyvää ja voi periä myös nartun kautta.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Omistajien OmaKoiraan ilmoittamat eri kuolinsyyt on tilastoitu. Kaikkiaan kuolinsyyt on raportoitu 466 koiran osalta.

Norwichinterrierin vanhuusikä on keskimäärin 14 vuotta 2 kuukautta, joka on verrattain korkea. Kuolinsyytilastossa, kun huomioidaan kaikki 466 ilmoitettua syytä, keski-ikäsi muodostuu 11 vuotta 9 kuukautta. Sairauksista yleisin on kasvainsairaudet ja/tai syöpä (14,8 %), joista 14,5 % on maksan, munuaisten tai suoliston kasvaimia. Lisätietokohtaan on kirjattu kolmella (4,4 %) koiralla olleen suun kasvain.

Toiseksi yleisin on virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaudet (4,7 %). Hengitystiesairauksien osuus on 3,9 % sillä muihin sairauksiin on kirjattu lisätietona 2 trakeakollapsia, joten hengitystiesairauksien kokonaismäärä on yhteensä 18 kpl ja trakeakollapsi 7:llä (38,9 % ilmoitetuista).

Luusto- ja nivelsairauksien osuus on 3 % kaikista, joista polven ristsidevaurio on yleisin (28,6 %). Sydänsairauksien osuus on 2,1 %. Hermostollisista sairauksista, joita tilastossa kaikkineen on 8 (osa merkitty kohtaan ”muu sairaus”) yleisin on epilepsia (50 %) tai epilepsian tyyppinen syy (25 %).

Tarkempi erittely kuolinsyistä, tilanapäivä 25.6.2023

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	9 vuotta 2 kuukautta	16
<u>Hermostollinen sairaus</u>	10 vuotta 3 kuukautta	6

<u>Immunologinen sairaus</u>	5 vuotta 8 kuukautta	3
<u>Kadonnut</u>	6 vuotta 7 kuukautta	2
<u>Kasvainsairaudet, syöpä</u>	11 vuotta 8 kuukautta	69
<u>Kuollut ilman sairauden diagnosointia</u>	8 vuotta 9 kuukautta	11
<u>Lopetus ilman sairauden diagnosointia</u>	12 vuotta 7 kuukautta	19
<u>Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi</u>	6 vuotta 11 kuukautta	2
<u>Luusto- ja nivelsairaus</u>	10 vuotta 7 kuukautta	14
<u>Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus</u>	10 vuotta 2 kuukautta	10
<u>Muu sairaus, jota ei ole listalla</u>	9 vuotta 9 kuukautta	23
<u>Petovahinko</u>	11 vuotta 10 kuukautta	1
<u>Selkäsairaus</u>	4 vuotta 7 kuukautta	1
<u>Silmäsairaus</u>	11 vuotta 8 kuukautta	4
<u>Sisäeritysrauhasten sairaus</u>	14 vuotta 11 kuukautta	2
<u>Sydänsairaus</u>	10 vuotta 6 kuukautta	10
<u>Tapaturma tai liikennevahinko</u>	6 vuotta 10 kuukautta	18
<u>Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)</u>	14 vuotta 2 kuukautta	147
<u>Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus</u>	10 vuotta 10 kuukautta	22
<u>Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu</u>	11 vuotta 5 kuukautta	86
<u>Kaikki yhteensä</u>	11 vuotta 9 kuukautta	466

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Keskimääräinen pentuekoko on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut 2,86 pentua. Vuosittaiset luvut ovat hyvin lähellä keskiarvolukua, eikä suuria vaihteluja ole ollut vuosien välillä. Viimeisenä neljänä vuonna pentuekoko on hieman kasvanut, ollen 2,93 pentua.

Astumisvaikeudet

Astumisvaikeuksia ilmenee normaaliviettisillä uroksilla harvoin. Astutustilanteet matalilla, tiiviillä koirilla hoidetaan yleensä avustettuina ajan voittamiseksi ja vahinkotilanteiden välttämiseksi. Jonkinasteista ujoutta ensimmäisillä kerroilla saattaa olla, mutta ei ole rodussa ongelma. Astumisvaikeutta sen sijaan ilmenee hemmotelluilla kotikoirilla, ihmiseen liiaksi takertuvilla uroksilla, jotka eivät edes yritä astua. Tai jopa väistyvät nartun luota.

Tiinehtymisvaikeudet ja synnytysongelmat

Keskimääräisesti nartut tiinehtyvät hyvin. Tiineysaikakaan on harvoin ongelma, tiineydet ovat täysmittaisia ja sikiöt kehittyvät normaalisti. Ongelmat alkavat synnytyksestä ja neonataalijasta, ts. pentujen alkuajasta juuri syntymän jälkeen. Norwichinterrieri narttujen synnytykskapasiteetti kokonaisuutena on hyvin heikko.

Sytä sektioihin on monia: virheasentoinen pentu, liian suuri pentu emään nähden, polttoheikkoudet, kuollut pentu tukkeena, jne. Yhdeksi syyksi kasvattajien kanssa keskustellessa kohosi myös luonteen merkitys; hyvin pehmeä, omistajastaan riippuvainen narttu saattaa olla tällaisessa tilanteessa 'avuton', eikä auta syntymää ponnistamalla itse aktiivisesti, vaan joskus tuntuu jopa, että narttu jarruttaa sitä pelästyessään supistuksien tuomaan kipua, etsii apua omistajastaan jne. Huomattavan suuri osa nartuista keisarileikattiin myös ns. automaationa, eli niiden ei edes annettu yrittää synnyttää itse, vaan leikkausaika varattiin hyvissä ajoin. Tämä tietenkin johtuu taas siitä, että kasvattajat tiedostavat, että ongelmia saattaa tulla ja riskejä ei haluta ottaa. Kasvattajien keskinäisen avoimuuden johdosta yllä olevat synnytystä ja keisarileikkauksia koskevat tiedot ovat kaikkien tiedossa.

Kasvattajien tulisi ehdottomasti pyrkiä itse synnyttäviin narttuihin. Komplikaatioita voi aina tulla synnytyksessä, mutta narttujen tulisi alkuun antaa edes yrittää synnyttää itse. Kahdesti keisarileikattua narttua ei tulisi astuttaa enää kolmatta kertaa, ja mikäli tyttäret perivät emiensä synnytysongelmat, on syytä punnita tarkkaan jalostuksen jatkamista sellaisella linjalla.

Ulkomuodon vaikutus synnytykskapasiteettiin ei ole yksiselitteinen. Takaosien rakenteeseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Liikalihavuuden avulla pyritään kompaktiin ulkomuotoon ja tämä osaltaan heikentää synnytyiskykyä. Pienten, heiveröisten narttujen astuttaminen ei ole suositeltavaa, mutta koolla ei kasvattajien kokemuksen mukaan ole välttämättä vaikutusta synnytykskapasiteettiin, toisin kuin lihavuudella ja yleisellä kömpelyydellä.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Nartut tuottavat hyvin maitoa ja hoitavat pentunsa hyvin. Synnytyksen jälkeisiä ongelmia pentujen hoitamisessa ei juurikaan ilmene.

Pentukuolleisuus

Lisääntymiseen liittyy myös norwichinterriereillä esiintyvä korkea pentukuolleisuus; neljännes syntyvistä pennuista joko syntyy kuolleena, menehtyy synnytyksessä tai kuolee tavallisimmin 2-3 ensimmäisen elinviikon aikana. Viimeksi mainitut ovat näennäisesti normaaleina syntyneitä ja normaalisti tiettyyn pisteeseen asti kehittyviä pentuja, jotka edellä mainittuun ikään mennessä kuihtuvat pois. Ongelma ei ole pelkästään norwichien, tällaisia pentuja saattaa esiintyä rodusta riippumatta, mutta ilmiön yleisyys on huolestuttavaa rodussamme.

Vuonna 2000 aloitettiin silloisessa EELAssa, nykyisessä Ruokaviraston Patologian tutkimusyksikössä norwichinterrierien pentukuolleisuustutkimus. Ruumiinavauksella selvitetään pentujen menehtymisen syitä. Avattuja pentuja on useita satoja. Pääasiallinen löydös näissä 1-3 viikon ikäisinä kuolleissa pennuissa on keuhkojen kehittymättömyys. Keuhkojen kehittymättömyyden syinä on useitakin tekijöitä, joiden geneettistä taustaa Ruokaviraston Patologian tutkimusyksikkö selvittää nyt yhdessä Helsingin Yliopiston professori Hannes Lohen koiragenetiikan tutkimusryhmän kanssa.

Pentukuolleisuustutkimus jatkuu edelleen ja rotujärjestö toivoo kaikkien kasvattajien lähettävän menehtyneet pennut tutkittavaksi. Kaikkien kasvattajien osallistuminen edistää tutkimusta, minkä lopullisena tarkoituksena on löytää syyt korkeaan pentukuolleisuuteen ja antaa kasvattajille konkreettista apua jalostustyössä. Valitettavasti emme kuitenkaan vielä pysty tekemään pitkälle vietyä jalostusta ohjaavia suosituksia.

Pentujen

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Kitalakihalkiot ja häntämutkat ovat oikeastaan ainoat terveyskyselyssä raportoidut synnynnäiset viat ja epämuodostumat. Lisäksi pennut syntyvät toisinaan niin, että niillä on myös takajaloissa kannukset. Synnynnäisten vikojen lukumääristä suhteessa syntyneisiin pentuihin ei ole tilastoitua tietoa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Ahtaita hengitysteitä lukuun ottamatta muut norwichinterrierin anatomiset piirteet eivät altista sairauksille tai lisääntymiselle. Liika lihavuus on kaikkien rotujen hyvinvointiongelma.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat ja ongelmien mahdollisia syitä

Hengitystieongelmat (NTUAS), ahtaat nielut, Cramping Syndrome (CECS), epilepsia ja lisääntymiseen liittyvät ongelmat ovat rodussa huolestuttavan vakavia. Epilepsiatutkimusta on tehty jo vuosia, hengitystieongelmat ovat olleet aina, liittyvät pääsääntöisesti ahtaisiin hengitysteihin ja koiran ulkomuodolliseen rakenteeseen.

Lisääntymisvaikeuksien syitä on pyritty selvittämään kohdassa 4.3.4.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Norwichinterrierin rekisteröintimäärät ovat asettuneet vuosittain yli sadan yksilön. Käyrä on tasaisen nouseva muutaman vuoden syklistä tarkasteltuna. Näyttelyihin osallistuvien koirien määrä viime vuosina on samoin kasvanut. On ollut näyttelyitä, joissa norwichinterrieri on ollut lukumääräisesti yksi suurimmista terrieriryhmän roduista. Tämä on ilahduttava kehitys, joka toivottavasti jatkuu.

Edelleenkin huippukoiria on vähän, mutta taso kokonaisuutena on Suomessa hyvä verrattaessa esim. Pohjoismaihin ja Euroopan eri maihin, tasaisuuden ja näyttelyihin osallistuvien koirien määrän osalta jopa rodun alkuperämaahankin. Epätyypillisiä koiria ei juuri enää näe.

Rodun ulkomuodollinen taso on huomattavan korkea. Kasvattajien tulisi kuitenkin edelleen kiinnittää huomiota etu- ja takaosiin ja vahvuuteen sekä viime vuosina erityisesti karvapeitteen oikeaan laatuun. Luonteissa on liikaa liian pehmeitä, nöyristeleviä koiria. Rotumääritelmän mukaisesti norwichinterrieri on yksi pienimmistä terrieriroduista. Sen tulee olla pienikokoinen, mutta vahvarakenteinen. Se on matala, tiivis ja vahvarakenteinen, tilavarunkoinen koira, jolla on hyvä luusto ja vahvat kädäpäät.

Koko on epätasainen. Meillä on joitakin erinomaista tyyppiä olevia, kookkaita uroksia ja ehkä joitakin hieman kookkaita, urosmaisia narttuja, mutta paljon näitä enemmän on kääpiömäisiä ja hentoja yksilöitä, joiden jalostuskäyttöön tulisi kasvattajien suhtautua kriittisesti.

Rotumääritelmä toteaa norwichinterrierin luonteesta, että se on innokas, rakastettava, äärimmäisen toimielias ja karaistunut, iloinen ja peloton, ei vähimmässäkään määrin riidanhaluinen. Norwichinterrierillä pitää olla temperamenttia ja sen tulee olla rohkea eikä adjektiivia rakastettava saa tulkita ujoksi nöyristelijäksi. Norwichinterrieri on terrieri ja vaatii siten myös kuria ja selkeän laumanjohtajan ollakseen oikeanlainen, reipas esiintyjä.

Rotumääritelmän mukaisesti pään pitäisi olla kallo-osastaan hieman kaareutunut ja leveä, korvat ovat etäällä toisistaan, otsapenger on selvä, kuono-osa kiilanmuotoinen ja voimakas, pituudeltaan noin kolmanneksen lyhempi kuin etäisyys niskakrymystä otsapenkereeseen. Leukojen tulee olla kuivat ja vahvat, huulet tiiviit ja hampaat voimakkaat ja melko kookkaat. Purenta tulisi olla täydellinen, leikkaava puenta.

Kasvattajien tulisi kiinnittää huomiota pään mittasuhteisiin ja erityisesti kuono-osan vahvuuteen sekä rodunomaiseen ilmeeseen. Nykyään esiintyy paljon hentoja, olemattomia kuono-osia kapein leuoin ja pienin hampain. Isoja pullistuneita silmiä on jonkin verran ja kiihtyessään näyttelyssä tai ollessaan peloissaan silmät pullistuvat entisestään ja muuttuvat toisinaan punaisiksi. Liian lähekkäin olevia tai turhan alhaalla, jopa vaakatasossa olevia korvia esiintyy silloin tällöin.

Purennat ovat yleisesti ottaen hyvät. Kapeisiin leukoihin liittyy usein pienet hampaat ja lievää epätasaisuutta. Leukojen asento muuttuu harvoin pentuvaiheesta mihinkään suuntaan toisin kuin sisarrodulla norfolkinterrierillä. Hammaspuutoksia ilmenee jonkin verran. Koiria, joilla on vain neljä etuhammasta tavataan Suomessa enää harvemmin. Tuomarikoulutuksessa ohjeistetaan tarkistamaan ennen kaikkea leuan leveys ja hampaiden koko.

Norwichinterrierillä tulee olla keskikokoiset, teräväkärkiset, pystyasentoiset, toisistaan etäälle kiinnittyneet korvat. Aikaisemmin esiintyi jonkin verran pyöräkärkisiä korvia, nykyisin ei juurikaan. Liian alas kiinnittyneet, lähes vaaka-

asennossa olevat eivät kuvasta terhakkaa luonnetta, eivätkä ole rotumääritelmän mukaiset. Hyvin lähelle toisiaan kiinnittyneet korvat eivät ole yleinen vika ja kallon levetessä vanhemmiten vika ikään kuin korjaantuu.

Norwichinterrieri saa käyttää korviaan, mutta arkuudesta johtuvaa luimistelua ei tule sallia.

Kaula on vahva ja keskipitkä. Yleensä liian pitkiä kauloja ei esiinny, mutta sen sijaan jonkin verran liian lyhyitä kauloja. Etuasentoiset, löysät lavat saavat kaulan näyttämään lyhemmältä kuin se todellisuudessa on. Suurempi ongelma kuin lavat on norwicheilla aivan liian lyhyt ja pysty olkavarsi, joka romahduttaa koko etuosan sen retkahtaessa leveäksi ja löysäksi. Kun tähän vielä lisätään liikaa ihannoitu tukevuus (on eri asia kuin tiiviys, korostuu etuosan leveys entisestään).

Norwichinterrierin rungon virheistä yleisin on lyhyt rintakehä. Sen tulisi olla pitkä ja syvä, kylkiluiden selvästi kaareutuneet. Ylälinja on suora. Takaosan virheistä yleisin on niukat polvi- ja kinnerkulmat. Takaosan rakenteen heikkous johtaa tehottomiin liikkeisiin. Hyvin harvoin näkee koiria, joilla olisi kunnollinen, tehokas takapotku. Lyhyt olkavarsi ei salli kunnan etuaskelta, vaan liike on lyhyt ja töpöttävä. Kun sekä etu- että takaosa on niukasti kulmautunut, saattaa liikunta olla kuitenkin tasapainoista, vaikkakaan se ei ole rotumääritelmän mukaista, tehokasta. Työntövoima puuttuu.

Pyrkimys on terverakenteiseen, tiiviiseen 'pakettiin', joka ei vaikuta ylikompaktilta (hypertype eikä kömpelöltä). Liikalihavuus ei kuulu rotuun, rungon massa ei saa olla läskiä.

Häntä. Suomessa on ollut typistyskielto jo 27 vuotta. Rodun alkuperämaassa Iso-Britanniassa typistämiskiello on tullut huhtikuun alussa 2007, mutta on kasvattajia, jotka sielläkin ovat jo vuosia jättäneet pitkät hännät. Typistämätön häntä tulisi rotumääritelmän mukaan olla: kohtuullisen pitkä ja tasapainossa kokonaisuuden kanssa. Tyvestä paksu ja kärkeä kohti kapeneva, mahdollisimman suora. Asennoltaan itsevarmasti pystyssä, ei kuitenkaan kaarru liikaa selälle. Hännät ovat Suomessa vielä keskimääräisesti huonoja, vaikka aikaa parannukselle olisi jo ollut. Enemmän on liikaa selälle kääntyviä häntiä kuin suoraa, rotumääritelmän mukaisia. Myös alhaisia hännäkiinnityksiä on paljon. Tämä liittyy usein niukkoihin takakulmauksiin. Kasvattajien tulee huomioida jalostuksessa hännät, siirtymävaihe ei voi jatkua ikuisesti. Eriasteisia nikamamuutoksia ilmenee ja ne tulisi aina raportoida arvostelussa. Koska häntämutkaista koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen, ei sitä tulisi palkita erinomainen laatuarvion arvoiseksi. Pystyssä kannettu häntä kuvastaa rodun itsevarmaa ja terhakkaa olemusta, eikä häntäänsä koko ajan roikottavaa norwichinterrieriä tule palkita hyvä tai tyydyttävä arviota paremmalla laatuarviolla.

Karvapeite on kovaa, karkeaa, suoraa ja rungonmyötäistä, aluskarva tiheää. Karva on pitempää ja runsaampaa kaulassa muodostaen päätä kehystävän kauluksen.

Karvan laadussa esiintyy monia variaatioita. Vaikeasti trimmattavia ovat pehmeät ja runsaan pohjavillan omaavat karvat sekä karkeat, mutta lasimaiset karvat. Rotumääritelmän vastaiset, pehmeät turkit ovat norwichinterriereillä valitettavasti lisääntyneet. Tällainen turkki antaa huonon suojan ja on hyvin lyhytikäinen näyttelyä ajatellen. Karvapeite on poistettava aika-ajoin kokonaan, eikä sitä pysty jatkuvasti pitämään yllä. Joitakin täysin pehmeäkarvaisia (fluffy -pentuja) syntyy silloin tällöin. Tällainen karvapeite on hylkäävä virhe eikä fluffy-karvaisella koiralla saisi milloinkaan teettää pentuja eikä ao. yhdistelmää uusia. Nykyisin on mahdollista etukäteen testata, kantaako jalostukseen käytettävä uros tai narttu pehmeäkarvaisuusgeeniä. Vaikkei norwichinterrierin trimmauksen näyttelyissä tarvitse olla viimeistä piirtoa myöten tiptop, on trimmauksessa kasvattajilla yleisesti vielä paljon oppimista. Paljon kauniita koiria tuodaan näyttelyyn huonossa karvassa.

Hyväksytyt värit: kaikki punaisen, vehnän, mustanruskean ja harmahtavan (grizzle sävyt). Valkoiset merkit eivät ole toivottavia, mutta ovat kuitenkin sallittuja. Täysin värivirheellisiä pentuja ei yleensä synny lainkaan, joissakin on liikaa valkoisia läiskiä. Vaalein aste punaisesta (syntymähetkellä rekisteröidään punainen/syntyjään pinkki –väriseksi, koska tämä tieto palvelee jalostusta. Valkoisia merkkejä esiintyy näyttelyissä, mutta yleensä niin pieninä alueina, ettei asialla ole merkitystä. Sekä Suomessa että muualla maailmassa syntyy aika-ajoin blue&tan värisiä pentuja, joiden ihon ja karvan värit on sininen. Tämän värisillä koirilla todetaan valitettavan usein eriasteisia iho-ongelmia myöhemmällä iällä. Blue&tan värisiä koiria ei tule palkita näyttelyissä, eikä käyttää jalostukseen.

Säkäkorkeus rotumääritelmässä on 25-26 cm (10 tuumaa). Keskimääräisesti norwichinterrieri on rotumääritelmän mitoissa. Enemmän on kääpiömäisiä, alimittaisia, hentoja koiria kuin rajat ylittäviä kookkaita yksilöitä. Rotuja ei yleensä mitata näyttelyissä. Huomattava on myös, että koko on paljon muutakin kuin pelkkä säkäkorkeus. Rodun ulkomuodollinen taso on viimeisen viiden vuoden aikana parantunut huomattavasti ja sitä pyritään edelleen parantamaan. Oikean vahvuusasteen ylläpitäminen on erittäin tärkeätä. Leveät etuosat ja suorat takaosat on huomioitava jalostusvalinnoissa. Erityistä huomiota on myös kiinnitettävä oikealaatuisiin karvapeitteisiin.

Oikea karva on helppohoitoinen, sen trimmaus sujuu nopeasti. Ideaali on ns. rullaava turkki, jota voi pitää näyttelykunnossa koko ajan.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit ja laatuarvio vuosina 2013-2022

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	850 tulosta	316 tulosta	32 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1200 tulosta
Nuorten luokka	760 tulosta	200 tulosta	20 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	984 tulosta
Avoin luokka	1207 tulosta	481 tulosta	64 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	4 tulosta	1759 tulosta
Valioluokka	1128 tulosta	107 tulosta	4 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1239 tulosta
Veteraaniluokka	307 tulosta	31 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	341 tulosta
Yhteensä	4252 tulosta	1135 tulosta	121 tulosta	3 tulosta	6 tulosta	6 tulosta	5523 tulosta

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	37%	31%	9%	1%	0%	0%	848 tulosta
Nuorten luokka	38%	23%	6%	1%	0%	0%	632 tulosta
Avoin luokka	33%	20%	7%	0%	0%	0%	1040 tulosta
Valioluokka	84%	14%	3%	0%	0%	0%	450 tulosta
Veteraaniluokka	48%	17%	1%	0%	0%	0%	287 tulosta
Yhteensä	43%	22%	6%	0%	0%	0%	3261 tulosta

Norwichinterrierien vuosien 2013-2022 tulostilastoja tarkasteltaessa voidaan todeta näyttelytulosten määrän olevan yhteensä 5523 näyttelytulosta ilman pentuluokkia. Tämä on suhteessa rekisteröinteihin 4,9 %. Tilastotiedon valossa rodun laatu on hyvä ERI -laatuarvion noustessa 43 % ja EH -laatuarvion ollessa 22 %. Yhteensä ERI + EH ovat 65 % kaikista näyttelytuloksista.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksia on tilastokauden aikana tehty kaksi kertaa. Ensimmäinen tehtiin vuonna 2018 käyttäen Kennelliiton virallista kaavaketta ja tulokset on myös kirjattu Kennelliiton jalostustietokantaan. Toinen jalostustarkastus pidettiin vuonna 2020. Tällöin käytettiin itse laadittua kaavaketta, jota ei vielä ole hyväksytetty Kennelliitossa. Tulokset on tilastoitu omaan järjestelmään.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Nykyiselle käyttötarkoitukselle seurakoirana norwichinterrieri sopii pienen kokonsa, vahvan luustonsa ja vettähyllivän, joka sään karvapeitteensä puolesta oikein hyvin.

4.4.4 RKO (rotukohtaiset ohjeet näyttelyissä tarkkailtavista piirteistä)

Norwichinterrieri kuuluu roturyhmään FCI3 Terrierit. Ryhmässä on kondrodystrofisia rotuja. Myös iho- ja purentaongelmia, sekä liiottelua rotutyypissä voi esiintyä.

Norwichinterrierillä tarkkailtavat ominaisuudet johtuvat taipumuksesta kääpiökasvuuteen:

1. Tästä johtuva ns. omenapää, ulkonevat silmät ja taipumus koveraan kuononselkään, joka voi aiheuttaa hengitysongelmia.
2. Liikkeet: äärimmäisen lyhyt kaula ja runko heikentävät liikkeitä

Tavoitteena on oikea päätyyppi ja runko, mutta myös terveet, vaivattomat liikkeet.

Käytössä on raportointivuosilta jo satoja RKO raportteja ja näyttelyarvosteluja, joista ilmenee, että syy ei välttämättä johdu taipumuksesta kääpiökasvuuteen, vaan joukossa on myös jopa hieman ylisuuria, raskaita, pitkärunkoisia koiria ja myös ulkomuodollisesti erinomaisia yksilöitä.

Raportoidut koirat ovat niitä, joilla nielun rakenne ei ole normaali. RKO palvelee vain osittain hengitysongelmaa,

ainoa tapa selvittää sitä on nielututkimus.

4.4.5 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Seura- ja kotikoiraominaisuuksiin eivät juurikaan vaikuta mahdolliset puutteet ulkomuodossa tai rakenteessa. Rodun luonne ja fyysiset ominaisuudet antavat mahdollisuuden monenlaiseen harrastamiseen.

Ulkomuodon osalta liian lyhyt runko, jota tavoitellaan myös liikalihavuudella, siihen yhdistyvä lyhyt rintakehä ja vielä lyhyt olkavarsi altistavat paitsi hengitysongelmille, aiheuttava myös tehottomat liikkeet. Koira liikkuu puuskuttaen. Vaarana on myös, ettei keuhkoilla jää tarpeeksi tilaa. Niukat polvi- ja kinnerkulmat alistavat ristisideongelmille ja takaliikkeet ovat täysin vailla työntöpotkua.

Nielujen rakenneongelmaa pyritään ratkaisemaan ennen kaikkea nielututkimuksen avulla ja sulkemalla pois jalostuksesta koirat, joilla on todettu vakavia puutteita nielun rakenteessa.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Rodun edellinen tavoiteohjelma on jalostustieteellisen toimikunnan päätöksellä ollut voimassa vuosina 2017-2021 ja jatkui automaattisesti vuoteen 2022, koska päivitystä ei tehty. Jalostustoimikunnan päätöksellä se jatkui edelleen 30.6.2023 asti. Päivitetty JTO saatiin rotujärjestön vuosikokouksen käsittelyyn 19.2.2023.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Tasotaulukot ovat liitteenä.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
<u>Jalostuspohja:</u> Enimmäisjälkeläismäärä 32 per sukupolvi, elinikäinen jälkeläismäärä 64 Urosten jalostussuositusten noudattaminen	JTO 2017-2021 jalostusohjeissa suosituksina	Tavoite on toteutunut osittain: Suosituksia on noudatettu aiempaa paremmin, yhdellä uroksella jälkeläisten enimmäismäärä ylittyy (34 jälkeläistä) ja kahdella seuraavalla se on 32.
<u>Käyttäytyminen ja luonne sekä käyttöominaisuudet:</u> Tiedonkeruu Yhteiskuntakelpoinen koira	Käyttäytymiskysely	Tavoite on saavutettu: Kysely toteutettiin 2021-2022 Luonne ja käyttäytyminen pääasiallisesti rotumääritelmän mukainen
<u>Terveys ja lisääntyminen:</u> Hengitysteiden ja nielun täyhystys JTO:n suositusten noudattaminen	Säännöllisesti tehtävät nielututkimukset Hakametsän klinikalla, Tampereella. Euroopassa käytetyn luokituksen mukaiset nielutulokset. Rotujärjestön rahallinen tuki terveystutkimuksiin. Informaation lisääminen ja riittävän jämän tiedon lisääminen (kasvattajapäivät, lehti, kotisivut). Jalostussuositukset.	Tavoite on toteutunut (jatkuva prosessi) Nielutukittuja koiria on tällä hetkellä yli 100. Tutkimuspäiviä on ollut neljä vuodessa, jokaiseen tutkimuspäivään otetaan 5-6 koira. Keskiarvotulos on asteikon C mukainen. Rotujärjestö myöntää rahallisen korvauksen nielututkimuksiin edellytyksellä, että tulokset ovat julkisia (lista kotisivuilla). Kasvattajapäivät pidetään säännöllisesti kahden vuoden välein ja niissä käsitellään aina terveyteen liittyviä

		asioita ulkopuolisten luennoitsijoiden johdolla.
<u>Ulkomuto</u> Tuomarikoulutusten järjestäminen Jalostuskoirilla on vähintään kaksi näyttelykäyntiä, joista toinen vähintään EH	Tuomarikoulutukset järjestetään etukäteen Kennelliitolle tehdyn kolmen vuoden koulutus-suunnitelman mukaisesti. Kasvattajat vastaavat itse suositusten noudattamisesta. Jalostuskyselyihin vastattaessa suosituksia noudatetaan.	Tavoite on toteutunut Erikoiskoulutusten osalta, ne on pidetty vuosittain. Jalostustietojärjestelmästä on tehty jalostusyhdistelmät seurattavissa. Pääsääntöisesti yhdistelmät täyttävät ulkomuodon osalta minimivaatimukset.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Koirien omistajien yleinen toive pitää koiraa pelkästään kotikoirana. Hukkaprocentti on yli 50 % rekisteröinneistä. Tarkkaa tilastoa ei ole pidetty.

Jalostussuosituksen ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Rotua ei ole tarvetta tässä vaiheessa liittää PEVISAan, vaan jalostusta ohjataan suosituksilla ja positiivinen kehitys pyritään saamaan vapaaehtoisuuteen perustuen.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Norwichinterrierin jalostuksen tavoitteena on rotumääritelmän mukainen, terve ja yhteiskuntakelpoinen koira.

Norwichinterrierillä on rotuna takanaan 90 vuoden jalostustyö. Alkuperäisestä pienestä tuhoeläinten metsästäjästä ja seuralaisesta se on kehittynyt tämän päivän seurakoiraksi. Käyttötarkoitukseltaan norwichinterrieri nähdään myös tulevaisuudessa seurakoirana, urbanisoituva yhteiskunta tuskin tarjoaa sille enää alkuperäistä käyttötarkoitustaan vastaavaa työtä.

Nykypäivän norwichinterrieri on luonteeltaan ystävällinen, tasapainoinen, lapsirakas ja itsevarma. Se on edelleenkin pieni, mutta vahva ja toimielias koira, joka tarvitsee omistajaltaan paljon huomiota, toimintaa ja liikuntaa, mutta sopeutuu ajoittain vähempäänkin tarvittaessa.

Jalostuspohja

JTO- kauden 2023-2027 enimmäisjälkeläismäärä on 30 per sukupolvi. Elinikäinen enimmäisjälkeläismäärä on 60. Perinnöllisen monimuotoisuuden, jalostuspohjan, lisääminen tai vähintään ylläpitäminen nykyisellä tasolla.

Käyttäytyminen, luonne ja käyttöominaisuudet

Yhteiskuntakelpoinen, rotumääritelmän käyttäytymis- ja luonnekuvauksen mukainen koira. Negatiivisten käytösominaisuuksien minimoiminen.

Rotu tai ainakin osa yksilöistä on seurakoiranakin säilyttänyt ns. rottakoiraominaisuuksiaan.

Terveys ja lisääntyminen

Nielututkimusten määrän lisääminen alkuperäinen tutkimusprotokolla säilyttäen.

Epilepsiatutkimukseen osallistuminen.

Ulkomuodon osalta rodun huonojen takaosien parantaminen.

Ulkomuoto

Ulkomuodon osalta rodun huonojen takaosien parantaminen.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksien jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Uros

- Vähintään 12 kuukauden ikä. Yli kolmevuotiaiden urosten jalostuskäyttö on suositeltavaa kramppien/epilepsian puhkeamisen ollessa yli vuoden iässä.
- Virallinen silmä- ja polvitutkimustulos, sekä vähintään sydänkuuntelu, suositus sydänultra.
 - Silmät: terveet perinnöllisestä harmaakaihista (HC),
 - Polvet: 0- tai 1-aste. Jälkimmäinen vain tutkitusti terveen nartun kanssa.
 - Suositus myös nielu- ja lonkaniveltutkimukseen
- Ei kramppaavia/epilepsiasairaita koiria jalostukseen
- Ei ahtaista hengitysteistä kärsiviä koiria jalostukseen
- Etuhampaitten täysi lukumäärä (6) suositeltava. Yhden hampaan puutos ei ole jalostuseste, kun se paritetaan täysihampaisella kumppanilla.
- Vähintään kaksi näyttelykayntiä, joista laatuarvosteluna molemmista vähintään EH eli erittäin hyvä.
- Kivesvikaisen uroksen jälkeläisiä ei rekisteröidä Suomen Kennelliitossa.

Suositus yksittäisen uroksen maksimijälkeläismäärälle

Maksimi on 30 jälkeläistä per sukupolvi, elinikäinen yläraja on kahden koirasukupolven jälkeläismäärä.

Narttu

- Vähintään 18 kuukauden ikä astutushetkellä, kymmenen vuotta täyttänyttä narttua ei saa astuttaa. Nartulle rekisteröidään korkeintaan kaksi keisarinleikkauksella syntynyttä pentuetta
- Virallinen silmä- ja polvitutkimustulos, sekä vähintään sydänkuuntelu, suositus sydänultra.
 - Silmät: terveet perinnöllisestä harmaakaihista (HC)
 - Polvet: 0- tai 1-aste. Jälkimmäinen vain tutkitusti terveen uroksen kanssa.
 - Suositus myös nielu- ja lonkaniveltutkimukseen
- Ei kramppaavia/epilepsiasairaita koiria jalostukseen
- Ei ahtaista hengitysteistä kärsiviä koiria jalostukseen
- Etuhampaitten täysi lukumäärä (6) suositeltava. Yhden hampaan puutos ei ole jalostuseste, kun se paritetaan täysihampaisella kumppanilla.
- Kahdesti keisarileikattua narttua ei tule käyttää jalostukseen.
- Vähintään kaksi näyttelykayntiä, joista laatuarvosteluna molemmista vähintään EH eli erittäin hyvä.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Jalostuspohja

Rotujärjestön jalostustoimikunta tehostaa jalostuksen ohjausta, selvittää eri sukuisten koirien sukutauluja sekä auttaa tuontikoirien hankinnassa esim. USA:sta, jossa löytyy eri sukuisia koiria. Jälkeläismäärä rajoitetaan 30 pentua urokselle.

Käyttäytyminen, luonne ja käyttöominaisuudet

Tavoite on yhteiskuntakelpoinen koira. Rotu on hyvin lähellä tätä, mutta edelleen on parannettavaa. Seuraaminen Kennelliiton Käyttäytymisen jalostustarkastusta avartaa näkemystä. Samoin tietouden lisääminen kuuntelemalla luentotilaisuuksia Jalostuspäivillä.

Terveys ja lisääntyminen

Nielututkimukset järjestetään ainakin kahdella uudella paikkakunnalla Suomessa. Rotujärjestö osallistuu uusien tutkijaeläinlääkärien kouluttamiskustannuksiin Sveitsissä ja tukee taloudellisesti koiranomistajia tehdyistä tutkimuksista.

Norwichinterrierin terveystarkastuksen teettäminen vastausaikana 1.1.2024-31.12.2026. Kysymyksissä painotetaan erityisesti lisääntymiskäyttäytymistä. Muut kysymykset laaditaan niin, että ne auttavat seuraavan JTON laatimista.

Osallistutaan Cambridgen Yliopiston toteuttamaan epilepsiatutkimukseen (solunäytetutkimus) joko Hannes Lohen epilepsiatutkimuksen kautta tai toimittamalla näyte suoraan Cambridgen Yliopistoon.

Ulkomuoto

Jalostustarkastuksen järjestäminen vuosina 2024-25-26 ja 2027. Arvostelevat tuomarit kiinnittävät erityishuomion takaosiin ja kulmauksiin.

Rotujärjestö suosittelee edelleen polvi- ja silmätutkimuksia sekä vähintään sydänkuuntelua mutta myös lonkkakuvausjalostuskäytön edellytyksenä, mikäli uusi Eläinten hyvinvointilaki ja sitä seuraavat asetukset sitä edellyttävät. Lonkkavika saattaa aiheuttaa kipua koiralle.

Muiden tutkimusten edistäminen nykytieteen avulla, dna- ja verinäytteiden keruu.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja ongelmat

<p>Vahvuudet</p> <p>Verraten pitkäikäinen rotu</p> <p>Luonne on rodun ehdoton vahvuus, verrattaessa myös muihin samankaltaisiin pieniin terriereihin</p> <p>Jalostusmateriaalin tuonti ulkomailta on lisääntynyt Jalostusmateriaalia käytetään tasaisemmin</p> <p>Maailmalta on löydettävissä vierassukuista jalostusmateriaalia mahdollistamaan geenipoolin pitämisen laajempaan</p> <p>Suurin osa jalostusmateriaalista tutkitaan silmä- ja polvitarkastuksin sekä sydänkuunteluin. Nielututkimukset ovat tulleet osaksi tutkimuksia useimmille kasvattajille</p> <p>Rodulla on suuri kysyntä</p> <p>Halpatuontimaista ei ole saatavissa rotua</p> <p>Tietoa jalostuksen tueksi hyvin saatavilla</p> <p>Kasvattajien välinen ilmapiiri hyvä, avoimuus on lisääntynyt</p> <p>Rodun omien kasvattajatuomarien luennot anatomiasta esim. kasvattajapäivillä</p>	<p>Heikkoudet</p> <p>Rodussa olevat sairaudet/heikkoudet (hengitysvaikeudet, CECS/epilepsia, synnytykskomplikaatiot / pentukuolleisuus) ovat vakavia</p> <p>Rotu on maailmanlaajuisesti edelleen pieni > suhteellisen kapea geenipooli</p> <p>Jalostusvalinnoissa on painetta ylikäyttää joitakin koiria</p> <p>Edelleen joitakin tutkimattomia koiria käytetään jalostukseen</p> <p>Sairaita / viallisia koiria käytetään jalostukseen</p> <p>Osa kasvattajista ei ilmoita ongelmista</p> <p>Osa kasvattajista ei noudata suosituksia</p> <p>Suuri kysyntä tekee mahdolliseksi käyttää heikompaakin jalostusmateriaalia</p> <p>Luonnetta pidetään itsestäänselvyytenä ja sen jalostamiseen ei kiinnitetä huomiota</p>
<p>Mahdollisuudet</p> <p>Jatkaa ja tehostaa tiedon keräämistä ja jakamista kasvattajille</p> <p>Kehittämällä uusia tiedonkeräämisen muotoja (jalostustarkastukset, luonnetestaukset, digitaalinen tiedonkeruu, dna-näytteet)</p> <p>Kasvattajien jatkuva kouluttaminen (vanhempien kasvattajien tukiverkosto uudemmille, kasvattajapaneelit, astutus-, synnytysohjeistus- ja alueellinen toiminta)</p> <p>Yhä tehokkaampi käyttämättömän jalostusmateriaalin käyttö</p> <p>Osallistuminen tieteellisiin tutkimuksiin (CECS/epilepsia, pentukuolleisuus), joista tulevaisuudessa toivottavasti hyötyä rodun jalostuksessa</p> <p>Uuden tekniikan hyödyntäminen (internet) jalostusmateriaalia hankittaessa.</p> <p>Kansainvälisen yhteistyön lisääminen</p>	<p>Uhat</p> <p>Geenipoolin supistuminen ja homogenisoituminen</p> <p>Rodun suosio hiipuu terveysasioiden painotuksen myötä, sekä yleisen rotukoiravastaisuuden myötä</p> <p>Suuresta suosiosta johtuva ylihinnottelu karkottaa koiranhankkijat muiden samankaltaisten rotujen pariin</p> <p>Rodun aloittelevat kasvattajat lannistuvat lisääntymisongelmien takia</p> <p>Tyytyväisten koiranomistajien välityksellä syntynyt väärä imago erittäin helppona ja helppohoitaisena pikkukoirona</p>

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Jalostustoimikunnan toimintaohjeen mukaan toimikunta on ensisijaisesti vastuussa tavoiteohjelman noudattamisen seurannasta ja kasvattajat ovat vastuussa sen noudattamisesta. Koska jalostustoimikunta on hallituksen alaisuudessa, hallitus kuitenkin viime kädessä valvoo tavoiteohjelman toteuttamista. Rotujärjestö on velvollinen huomioimaan jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet vuotuista toimintasuunnitelmaa laatiessaan.

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2023	<ul style="list-style-type: none"> • Toimitetaan Jalostuksen tavoiteohjelma vuosille 2023-2027 Jalostustieteellisen toimikunnan esitarkastukseen. • Tehdään toimikunnan esittämät täydennykset ja korjaukset laadittuun tavoiteohjelmaan. • Jalostustoimikunta seuraa edelleen rodun geneettisen monimuotoisuuden kehittymistä ja pyrkii aktivoimaan kasvattajia. • Jalostustoimikunta vastaa jalostustiedusteluihin ja antaa tietoja suunniteltuihin yhdistelmiin liittyvistä populaatio- ja terveystarpeista. • Laaditaan uusi terveystiedustelu vuosille 2024-2026 seuraavan JTO:n laatimisen apuvälineeksi • Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät. • Aloitetaan nielututkimusten laajentamisselvitys useammalle paikkakunnalle. • Rotujärjestö tukee tutkimuksia taloudellisesti
2024	<ul style="list-style-type: none"> • Pyritään edelleen edistämään geenitutkimusta krampien/epilepsian selvittämiseksi (Cambridgen Yliopisto uutena tutkimusyksikkönä) • Pidetään Ulkomuodon jalostustarkastus. Arvioinnissa keskitytään erityisesti takaosien rakenteeseen ja takakulmauksiin sekä takaliikkeisiin sekä tarkkaillaan koirien hengitystä • Jalostustoimikunta vastaa jalostustiedusteluihin ja antaa tietoja suunniteltuihin yhdistelmiin liittyvistä populaatio- ja terveystarpeista. • Julkaistaan terveystiedustelu, johon voi vastata 2024-2026 • Tarkastellaan jalostustoimikunnan kokoa ja laajuutta vastaamaan mahdollisimman tehokasta toimintaa. Pyritään saamaan uusia, vastuullisia kasvattajia mukaan toimikuntaan. • Tiedotetaan sekä lehdessä että rotujärjestön kotisivuilla Kennelliiton terveystiedustelusta ja kehoitetaan kaikkia koiranomistajia siihen vastaamaan. • Laaditaan käyttäytymiskysely vuosille 2025-2026 • Jalostustoimikunta tiedottaa lehdessä ja internet sivuilla rodun vakavista ongelmista erityisesti kasvattajille. • Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät. • Analysoidaan jalostustarkastuksessa todetut havainnot ja tiedotetaan niistä lehdessä ja internet sivuilla • Myönnetään tuki uusien nielututkimuslääkärien koulutuskustannuksiin

	<ul style="list-style-type: none"> Jalostustoimikunta vastaa jalostustiedusteluihin ja antaa tietoja suunniteltuihin yhdistelmiin liittyvistä populaatio- ja terveysriskeistä.
2025	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan jalostustoimikunnan kokoa ja laajuutta vastaamaan mahdollisimman tehokasta toimintaa. Pyritään saamaan uusia, vastuullisia kasvattajia mukaan toimikuntaan Julkaistaan käyttäytymiskysely, johon voi vastata 2025-2026 Järjestetään kasvattajapäivä, jossa käsitellään käytös- ja terveysasioita Tuetaan tutkimuksia taloudellisesti Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät.
2026	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan jalostustoimikunnan kokoa ja laajuutta vastaamaan mahdollisimman tehokasta toimintaa. Pyritään saamaan uusia, vastuullisia kasvattajia mukaan toimikuntaan. Aloitetaan kerätyn terveys- ja käyttökyselymateriaalin analysointi Tuetaan tutkimuksia taloudellisesti Aloitetaan tavoiteohjelman 2028-2032 päivitys. Terveys- ja käyttäytymistiedot analysoidaan valmiiksi Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät.
2027	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan jalostustoimikunnan kokoa ja laajuutta vastaamaan mahdollisimman tehokasta toimintaa. Pyritään saamaan uusia, vastuullisia kasvattajia mukaan toimikuntaan. Lähetetään JTO:n päivitys esitarkastukseen viimeistään kesäkuussa 2027 Kennelliiton Jalostustieteelliselle toimikunnalle. Tuetaan tutkimuksia taloudellisesti Jatketaan sydäntutkimuksia sovitussa laajuudessa ja sovituin menetelmin Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät

JTO:n seuraaminen

Jalostustoimikunta on velvollinen raportoimaan vuosittain yhdistyksen lehdessä ja kotisivuilla omana osionaan sekä tavoiteohjelman toimenpiteiden toteutumisesta että asetettujen päämäärien saavuttamisesta. Yhteenvedossa esitetään mm. edellisen vuoden rekisteröinneistä ja muista kannan rakenteeseen liittyvistä seikoista: sukusiitosprosentti, urosten jälkeläismäärät ja suhdeluku käytetyt urokset/nartut. Jalostuksen tavoiteohjelman on sen tultua hyväksytyksi oltava kokonaisuudessaan liitteinen luettavissa yhdistyksen nettisivuilla. Se päivitetään tarvittaessa kuitenkin viiden vuoden välein. Kun jalostuksen tavoiteohjelmaan suunnitellaan muutoksia, on muutosehdotukset julkaistava muutokset käsittelevän kokouksen kokouskutsussa.

7 Lähteet

Kirjallisuus Marjorie Bunting, The Norwich Terrier, Second edition 1997,
 Toimittaja Renée Sporre-Willes, uusin painos The Norwich Terrier
 Muu painettu materiaali: The Norwich Terrier Club of Great Britain Year Books (vuosikirjat) vuodesta 1969 eteenpäin
 Svenska Norwich Terrier Klubbenin julkaisut 1972 eteenpäin
 Suomen Norwichin –ja Norfolkinterrierit ry:n julkaisut, joista erityisesti nielututkimusartikkelit ja CECS selvitykset
 Muu materiaali:
 Jalostustoimikunnan teettämä digitaalinen terveyskysely 2020-2022
 Jalostustoimikunnan teettämä digitaalinen käyttäytymiskysely vuosina 2021-2022
 Jalostustoimikunnan muu tiedonkeräysmateriaali
 Internet:

<http://jalostus.kennelliitto.fi>
<https://hundar.skk.se/hunddata/>
<http://www.thenorwichterrierclub.co.uk/>
<http://www.norwichterrierklubben.se/ras.htm>
<http://www.thekennelclub.org.uk/> <http://www.norwichandnorfolkterriers.org/>
<http://www.norwichandnorfolkterriers.org/>
<https://www.norwichterrierclub.co.uk/2022/03/09/breed-health-survey-2022/>
www.akc.org/ <http://www.vdh.de/>

8 Liitteet

Liite 1 Rotumääritelmä

<https://www.kennelliitto.fi/files/norwichinterrieri-0>

Liite 2 Terveyskysely 2020-2022

Liite 3 Käyttäytymiskysely 2021-2022, molemmat rodut, norwichinterrieri alkaa riviltä 70

Liite 4 SKL RKO rotukohtaiset ohjeet / norwichinterrieri, sivu 19

<https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/ulkomuototuomarin-liiioiteltujen-piirteiden-rotukohtainen-arvosteluohje-rko>

Liite 5 NTUAS articles, artikkelit

<https://shakspornorwich.net/health/uas.html>

<http://www.norwichterrierklubben.se/17/45/ntuas/>

Liite 6 Nielututkimuskaavake, tutkitun koiran tulos

Liite 7 CECS article, artikkeli

<https://www.koirangeenit.fi/english/projects/ongoing-research-projects/neurological-diseases/cramping-syndrome-cecs/>

Liite 8 Breed Health Survey 2022 – Norwich Terrier Club

<https://www.norwichterrierclub.co.uk/breed-health-survey-2022/>

Liite 9 Jalostukseen käytettyjen koirien vanhemmat

Liite 10 Käytetyimpien jalostuskoirien taso, liitteet kohtaan 5.1 urokset ja nartut erikseen

Liite 11 Rodun kotimaan rekisteröintitilasto, norwichinterrieri, vuodet 2013-2022

Liite 12 19.2.2023 pidetyn vuosikokouksen pöytäkirja, kohta 15 / JTO:t